

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

UDVANDRERBOGEN

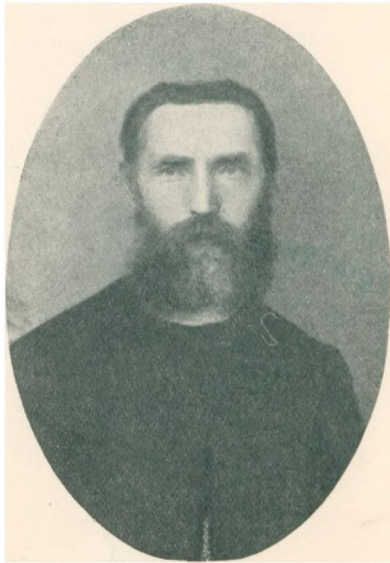
AF

KRISTIAN ØSTERGAARD

UDGIVET AF UDVALGET FOR
DEN DANSK-AMERIKANSKE MISSION

KJØBENHAVN
OLAF O. BARFOD & Co.
KIHLS BOGTRYKKERI
1904

PASTOR R. ANDERSEN
DEN DANSKE KIRKES EMIGRANT-MISSIONÆR

Drag du kun med dit unge Mod
bort fra de kjendte Veje,
thi det staar fast, at Gud er god,
og Jorden er hans Eje.

Og du vil møde Sol og Vaar,
hvorhen du dig mon vende,
og Hjertebaand, det véd du, naaer
ud over Verdens Ende.

Tag Hjertet med og gaa med Gud!
Tør Taaren af din Kind,
men luk ej gamle Venner ud,
naar ny du lukker ind.

C. HØSTRUP.

FORORD.

VED Udarbejdelsen af denne Bog har jeg stillet mig den Opgave at give paalidelige Oplysninger om *DE TIDELIGE LIVSVILKAAR* paa saadanne Steder i de Forenede Stater (*United States of America*), hvor den danske Kirke i Amerika har kirkelig Virksomhed; samt tillige at give almindelige vejledende Oplysninger, Raad og Advarsler for Udvandrerne.

Hvor der er dansk Kirke og Skole, der er som et dansk Sogn, hvis Beboere har faste Ejendomme og fast Virksomhed, fast ordnet Gudstjeneste paa hjemlig Vis osv. Og hvor disse Mennesker finder Livsopholdet, vil andre af deres Landsmænd ogsaa kunne finde det.

Derfor meddeles her Oplysninger om *LØN- og ARBEJDSFORHOLDENE* paa saadanne Steder, Tjenester for Karle og Piger, Fabriksarbejde, Haandværk, Jernbane- og Minearbejde, Agerbrug, Jordpriser osv.

Udvandrerbogen kan, ved at vise Vej til Arbejdspladser, gavne en Udvandrer mange Hundrede Gange det, den har kostet. Enhver Udvandrer bør have den i sin Kuffert, hvorhen han rejser i N.-Amerika.

Men idet den tillige viser til de Arbejdspladser, hvor der er danske Menigheder med dansk Kirke og Skole, saa viser den til den bedste Del af vort Folk i Amerika.

Mange »Nykommere« bryder sig fra først af hverken om Landsmænd eller Kirke. De er kommen for at tjene Penge, og det er all, hvad de vil. Men er de først ret bleven hjemme i en af de gode danske Kredse, da vil de ikke slippe det Samliv, de der har faaet kært. Da vil de forstaa, at det alligevel er godt at være blandt sine egne.

Det er farligt for den unge Mand og Kvinde, som kommer til Amerika, at blive kastet ud som en Bold for Tilfældigheder. Vil de fra først af søge til suadanne Steder, som er nævnt her i Bogen, da kan de i Fremtiden have deres amerikanske Hjemstavn der, selv om de siden hen i deres Liv maa søge til andre Steder.

Giftede Folk, som har en Flok Børn, og som derfor let kan komme til at trænge til andres Støtte i Modgangstider, gør ligeledes vel i at søge til de Steder, hvor der er en fast, solid, dansk Befolkning med Kirke og Skole i deres Midte.

I. Til Udvandreren!

Motto: Lad dig ikke lokke, men lad dig lede!

LIGE fra min Barndom kan jeg huske, hvordan det sværmede med Folk, som vilde lokke andre til at rejse med dem til Amerika. Nogle lovede Lykke og Salighed, naar man vilde følge med dem til Mormonernes Land, Utah, og blive Mormon; og mange lod sig lokke af dette sørgelige Blændværk, angrede deres Godtroenhed for sent, naar de saa', hvad de var gaaet ind til, men kunde ikke vende tilbage.

Andre lovede Guld og grønne Skove, men var ikke i Stand til at holde Løftet; thi ingen kan vide, hvad en anden kan bringe det til her i Amerika. Det afhænger af saa mange forskellige Ting, og alle de gyldne Løfter er derfor mere eller mindre Bedrag.

At lokke nogen til at udvandre er uforsvarligt; at lade sig lokke er uklogt. Den, der har det godt nok i sit Fædreland, kan let blive skuffet ved at ville søge noget bedre herovre. Thi dette Land er rigt paa Skuffelser, som det er rigt paa Opfyldelser selv af meget dristige Forventninger.

Naar jeg nu begynder at skrive denne lille Bog, saa er det med det ærlige Forsæt ikke at ville lokke et eneste Menneske til at forlade Fædreland, Hjemstavn, Slægt og Venner for at gaa her over. Men jeg henvender mig til den, der selv har bestemt sig til at udvandre.

Lige meget af hvilke Grunde Du vil rejse her over, naar Du er et ærligt Menneske, saa vil jeg ønske Dig Lykke og Fremgang. Men jeg vil ogsaa ønske, at Du maa give Dig Ro til at overveje, *hvad* Du gør og *hvorledes* Du gør det!

Det er ikke en ringe Ting at forlade sit Fædreland og bane sig Vej herovre. Din Fremtid vil være afhængig af flere Ting, end Du selv forstaar.

Du vil maaske kun herover i nogle faa Aar og tjene nogle Penge og saa vende tilbage igen og slaa Dig ned i Din Hjemstavn? Af de Tusinder, som har villet det samme, er kun enkelte faa vendte tilbage. Naar de fik tjent saa mange Penge, saa vilde de have flere, og saa blev de, til Hjemfølelsen slappedes, de groede fast her, giftede sig og satte Bo. Eller deres Forhaabninger skuffedes i nogle Aar, og de vilde ikke vende hjem lige saa fattige, som de kom. Eller de fandt saa vid og stor og lønnende en Arbejdsmark herovre, at de slet ikke kunde rive sig løs, men gik rent op i deres Arbejde, til de maaske en Gang efter mange Aars Forløb omsider kunde gøre en kort Rejse hjem for at se, at baade de selv og alle andre var forandrede uhyre meget siden sidst. Eller de kom maaske, desværre, i slet Selskab, i Drik og Udskejelser og gik Afgrunden i Møde med en Hurtighed, som man ikke kender Mage til i vort gamle Fædreland.

Amerika er de store Muligheders Land — Muligheder baade for Opgang og Nedgang, Frelse og Un-

dergang. Lad derfor ingen lokkende Røst døve Dit Øre for den Sandhed, at Du gaar i Fare, hvor Du gaar, og at her, hvor Du maaske kan opnaa en Selvstændighed og timelig Velstand, som Du ikke kunde naa i Hjemmet, her lurer ogsaa tusinde Farer og Skuffelser paa Dig.

Derfor: bed Gud bevare Dig paa de gode Veje; giv Dig ham i Vold, og brug saa i øvrigt al den Forstand, han har givet Dig.

Men dertil hører ogsaa det at lade Dig vejlede — ikke lokke — af dem, der véd bedre Besked end Du selv.

II. Danske Amerikanere.

Den danske Indvandring til Nordamerika er en af de alleryngste Indvandringer. Først kom Spaniere og Franskmænd, Englændere og Hollændere. Men Svenskerne kom ogsaa ret tidlig med. Allerede 1638 grundlagdes en Koloni af Svenske og Finlændere ved Delaware-Bugten. Nordmændene kom senere, og har næppe gjort sig ret meget gældende herovre, inden de kom med til at befolke de rige Skov- og Prærielande i det indre af Landet, især Minnesota. Den danske Indvandring har ikke haft meget at betyde førend efter den sidste slesvigske Krig; men snart efter den Tid begyndte der at dannes danske Kolonier, der vokser Aar for Aar baade i Størrelse og Antal. Men til Sorg for enhver, der elsker sit Folk, har det gaaet som det kunde bedst med at danne danske Kolonier herovre. Saare lidet er der gjort efter forudlagte, vel overvejede Planer. Og naar vi alligevel har

saa mange danske Kolonier, som vi har, saa maa vi takke Gud for det som en Slumpelykke.

Andre Nationer, som Norske, Svenske og Tyske, har mægtige Foretagender i Gang, hvor vi kun er ved at gøre en Begyndelse, og kan hævde deres Stilling baade i det private og det offentlige Liv. Vi Danske har været alt for spredte; og vi har gjort alt for lidt for at samle os om de Kolonier, der er dannede, ikke at tale om, hvad vi har forsømt i Retning af at danne ny Kolonier.

Og hvad vi har af Kolonier og fælles Foretagender i det hele, har vi ikke tilstrækkelig bragt til deres Kundskab, der staar med Vandringsstaven i Haand for at rejse her over. Derfor spredes fremdeles vort Folk alt for meget til Skade for de enkelte, der er udsatte for saa mange Farer ved helt at kastes ud i det fremmede, men ogsaa til Skade for os alle i Fællesskab.

Vi har begyndt at blive os bevidste som *danske Amerikanere*. Vi maa nu ogsaa tage fat paa at oplyse vore Landsmænd derhjemme om, baade hvor vi er, hvad vi vil, og hvad vi tager os for. Thi vel har vi forsømt meget i Retning af Sammenhold og Samvirken, men rent bortblæste som Avner er vi heller ikke.

Vi ældre har for en stor Del betalt for at faa Indfødsret som amerikanske Borgere. Vore Børn er det ved deres Fødsel. Naar vi kalder os danske Amerikanere, saa hævder vi ikke alene os selv som amerikanske Borgere, men vi hævder vor danske Nationalitet tillige. Og vi gør det med fuld Forstaaelse af, at det er bedst for os selv saa vel som for det Land, vi lever i, at Nationaliteten vedligeholdes det længst mulige.

Enhver Folkestamme, der sender en kraftig Gren her over og vedligeholder Forbindelse med den, gør Amerika en uhyre stor Tjeneste. Thi i Samholdet med Landsmænd her ovre og i en livlig Vekselvirkning med Fædrelandet, særlig i det aandelige Liv, er der en mægtig Støtte for alle de enkelte.

Derfor maa vi mere maalbevidste stræbe efter at samles om de ældre danske Kolonier saa vel som at danne ny. Vi vil være amerikanske Borgere med al den Troskab, vi ejer. Men vi vil ikke hovedkulds opgive vort Modersmaal og vore danske Skikke for at efterabe det fremmede.

Vi vil lære det engelske Sprog, og vi vil lære alt godt af vore amerikanske Medborgere. Men vi vil ikke staa her ovre som en Gren, der er hugget af og stukket rodløs ned i den fremmede Jord. Vi vil staa som en Aflægger, der endnu drager Næring fra Moderstammen, mens den slaar Rod i den ny Jordbund. Hvor længe vort Modersmaal kan vedligeholdes her ovre, det véd vi ej; men alt hvad vi har nødig at vide, det er, at vi maa af al Magt holde paa det endnu. Det er det Organ, der knytter os til vor Folkestamme, og overskæres dette, saa er der kun Hensigten og Død at vente.

Og dette bør enhver dansk Udvandrer vide, at det bør være ham en Æressag at vedligeholde sin Forbindelse med Slægten i Danmark samtidig med, at han indordner sig under den amerikanske Nation, og at holde paa sit Modersmaal samtidig med, at han tilegner sig Dygtighed i Brugen af det engelske Sprog.

Vi er maaske en halv Million Mennesker af dansk Æt her i de Forenede Stater. Men mange er saa taalbelige ikke at ville vedkende sig deres Nationalitet. Alligevel er der i senere Aar hos mange af os en

stadig voksende Trang til at være sammen og virke sammen. Der er rejst en Billedstøtte af Bertel Thorvaldsen i New York og en anden af H. C. Andersen i Chicago. Der er danske Kirker og Skoler spredte vidt over Landet. Der udgives danske Bøger og Blade og holdes store danske Møder med Deltagere fra de fjerneste Egne. Alt dette er Tegn paa, at vi ikke er færdige til at opgive os selv; men vi vil derimod sige til enhver brav dansk Mand og Kvinde, som rejser her over: Her er vi, og vær Du velkommen iblandt os! Tro ikke, Du har nødig at opgive Dig selv eller din Nationalitet. Slut Dig sammen med os til Samvirken i alt, hvad der er godt.

Paa en Jernbanerejse traf jeg en Gang en ung Landsmand, der bildte sig ind, at han havde glemt at tale Dansk.

»I can not speak danish« (Jeg kan ikke tale Dansk), sagde han med meget daarlig engelsk Udtale.

»Hvor længe har De da været her i Landet?« spurgte jeg; for hans Alder og Udseende viste, at han næppe havde været her saa meget længe.

»One year!« (et Aar) svarede han.

Jeg kunde daarlig dølge et Smil. Men det er nærmest sørgeligt at træffe den Slags Landsmænd, der straks kaster deres Modersmaal overbord og dermed al Forbindelse med deres Landsmænd.

III. Den danske evangelisk-lutherske Kirke i Amerika.

Det er imellem 30 og 40 Aar siden, at Danske, som var bosatte herovre og havde det godt med Hensyn

til det timelige Udkomme, begyndte for Alvor at føle og at udtale sig om, at der var alligevel noget, de savnede. Hjemme kunde de gaa i Kirke om Søndagen, naar de vilde, og da skønnede vel ikke alle paa, at dette var et stort Gode. Det var ligesom kommet af sig selv, og man vidste næppe ret, hvad det var værd, før man ikke havde det mere.

Engelsk Gudstjeneste kunde man vel komme til; men daarlig kunde man klare sig med Sproget og luthersk var det ikke. Norsk Præken kunde man stundom faa høre, men selv om det var luthersk, saa var det alligevel ikke som hjemme. Danske Gendøbere (Baptister og Adventister) var der nok af, som vilde lokke Folk bort fra deres Børnelærdom, og en Del fik de revet med sig. Men de, der nu vilde blive ved deres Barndoms Tro og Lære, begyndte at skrive til Danmark, om det dog ikke kunde lade sig gøre at faa danske lutherske Præster her over.

Jo, det lod sig nok gøre; og i de første Aar af Halvfjerserne var der allerede nogle faa i Virksomhed. »Den danske evangelisk-lutherske Kirke i Amerika« blev organiseret i nøje Tilslutning til Folkekirken i Danmark. Et kirkeligt Blad, »Kirkelig Samler«, blev udgivet og tæller i Aar sin 31te Aargang. Flere og flere Præster kom i Virksomhed herovre. Nogle af disse første Præster lever endnu herovre, andre er i Virksomhed i Folkekirken i Danmark, andre igen er døde. Men ny blev ved at komme.

Midt i Halvfjerserne begyndte man ogsaa at tænke paa at faa bygget en dansk Folkehøjskole for den voksne Ungdom, og en saadan byggedes i Elkhorn, Jowa, og aabnedes 1. November 1878. Samtidig var der nogle Steder begyndt dansk Børneskole.

Ved Højskolen i Elkhorn stiftedes ogsaa Ugebladet

»Dannevirke«, der næste Aar fylder sit 25de Aar og i dette lange Tidsrum trofast har virket for Samarbejdet mellem danske Amerikanere, navnlig i Skole og Kirke.

Videre og videre bredte Virksomheden sig i Aarenes Løb. Men i 1893 kom det til en Deling, idet en Del Præster, der sluttede sig nærmest til »Indre Mission« i Danmark, traadte ud af »den danske Kirke i Amerika«, sluttede sig sammen med en hel Del andre, der før havde staaet i Forbindelse med et norsk-luthersk Kirkesamfund, og disse tilsammen dannede det Samfund, som nu kaldes »den forenede danske Kirke i Amerika«.

Den danske lutherske Kirke i Nordamerika er altsaa delt i to Samfund, hvis Navne er nær ens, og de kaldes for Kortheds Skyld:

- 1) »Den danske Kirke« og
- 2) »Den forenede Kirke«.

»Den danske Kirke« støttes (gennem Udvalget for den dansk-amerikanske Mission) ved frivillige Bidrag af Mænd og Kvinder i Danmark, hovedsagelig vistnok af den grundtvigske Retning, og hvad dens Skolearbejde angaar, ved 3-aarige Bevillinger paa Finansloven til det samme Udvalg.

»Den forenede Kirke« støttes af Indre Mission i Danmark.

Der gaar aldrig noget Aar, uden at der bygges ny Kirker eller de gamle udvides. Og beundringsværdig er den Offervillighed, hvormed de rejses. Mere knapt gaar det til, naar der skal samles Penge til Skolerne, men ogsaa de gaar fremad Aar for Aar; og dette Aar viser i den Henseende et stort Fremskridt, idet man i en enkelt dansk Koloni har samlet henved 4000 Dollars til en Folkehøjskole, og der næste Aar skal

bygges for dobbelt saa stor en Sum til den danske Præsteskole i Jowas Hovedstad.

Kirker og Skoler vil blive enkeltvis omtalte i et følgende Afsnit af dette Skrift i Forbindelse med den By eller Nybygd, hvor de er byggede.

IV. Hvor rejser Du hen?

De to ovennævnte danske lutherske Kirkesamfund (»den danske Kirke« og »den forenede Kirke«) har Kirker spredte over hele Landet. De er de mægtigste danske Organisationer i hele Amerika. De burde derfor for mange Aar siden have gjort noget for at oplyse danske Udvandrere om, hvor de er, og hvad de vil. Særlig burde de have givet Oplysninger om, hvorledes de timelige Livsvilkaar er paa alle de Steder, hvor de har kirkelig Virksomhed.

For det er da en Selvfølge, at hvem der ikke er helt kirkelig ligegyldig eller fjendtlig imod Kristendommen, vil være glædest ved at komme der, hvor alt er saa hjemlig dansk ogsaa i kirkelig Henseende, som det kan være det i et fremmed Land.

Hvor der er dansk Kirke og Skole, danske Bogsamlinger og danske Aviser, danske Fester og dansk Gæstfrihed, der vil man føle sig mere hjemme, end hvor man straks og i alle Ting møder det fremmede.

Mangen en er rejst til Slægt og Venner, som har været her ovre i mange Aar, men er bleven skuffet ved at finde, at de har kastet alt det hjemlige overbord: Sproget Engelsk eller en gyselig Blanding af Engelsk og Dansk, Skikke og Levevis udanske i alle

Maader, og den lutherske Kirke, som aandelig talt har fostret os allesammen, haanes og ringeagtes, mens man enten helt har forladt Kristendommen eller mener at have fundet den først nu i en eller anden Sekt.

Mennesker kan være saa sløve og dorske, at de ikke føler sig synderlig frastødte af alt dette, og da glider de modstandsløse over i det samme. Der er danske Nybygder paa mange Hundrede Mennesker, hvor det er gaaet saaledes, og hvor man deler sig mellem forskellige Sekter paa den ene Side og raat Madstræb paa den anden Side.

Men opvakte Mennesker, Folk med nogen aandelig Sans, skuffes, og i Førstningen er de kede af at være komne der. Er Fortjenesten imidlertid god, saa gaar det ofte saadan, at selv disse glider med Strømmen. Den aandelige Trang dysses ned, de aandelige Interesser opsluges af de materielle; man lader fem være lige; »for man har det jo godt«.

Ja, dette, at »man har det jo godt«, nemlig at man er godt paa Vej til Velstand, det har faaet mangen en Familie til at blive paa et Sted, hvor *kun* det materielle Velvære er at finde. Selv fordums Højskoleelever og andre Mennesker, der er udgaaede fra gode Hjem og levende Menigheder i Danmark kan man finde siddende paa den Maade.

Kunde de da ikke haft det lige saa godt i timelig Henseende, om de havde slaaet sig ned, hvor Landsmænd har samlet sig om Fædrenes Kirke? Jo vist kunde de. Men det er ikke let for bosiddende Folk at bestemme sig til at bryde op og rejse et saadant Sted hen. Og dog har mange Familier i Aarenes Løb gjort det, naar de først fik at vide, hvad der var at rejse efter. Og de har været sjæleglade ved at have

gjort det. Men flest er de, der sidder fast, hvor de en Gang er kommen.

Der burde have været arbejdet ihærdigt for at samle vort Folk noget mere herovre. Det er over 20 Aar siden jeg begyndte at tale og skrive om dette; og noget er der gjort, men meget mere bør der gøres. Det er aldeles ikke nødvendigt, at vort lille danske Folk skal spredes for alle Vinde herovre.

Vi maa holde Flaget højt over alle de Steder, hvor vi har det hjemligt og godt i mere end det materielle, saa Folk kan se, *hvor* vi er og *hvad* vi er. Vort Folk maa samles om de gamle Kolonier, saa vidt det er muligt, men saa i øvrigt danne ny Kolonier, naar det kan gøres med Held.

Hvor mange har det ikke været til Velsignelse, at der blev dannet en stor dansk Koloni ved Byerne Tyler og Diamond Lake i Minnesota med Danebod Højskole og Kirke til Midtpunkt!

Der blev sat et Samlingsmærke, og mangfoldige Familier, som af Vanvare var kommen til at bo paa uheldige Steder, brød op og rejste dertil og har aldrig fortrudt det siden.

Der fandt danske Mennesker hverandre i fælles Kærlighed til Folk og Modersmaal, Kirke og Skole, efter i mange Aar at have savnet alt dette; og Glæden derover fik sit skønneste Udtryk i F. L. Grundtvigs Sang, hvor det hedder:

»Fra Samfund i vort Fædreland
vi spredte drog til fremmed Strand
og lænkte paa det næste;
men Ven har lært at savne Ven,
nu vil vi samle os igen
og samles om det bedste.

Saa lad da den, som ene sad,
 som ene sukked, ene bad,
 og glemte Lovsangs-røsten,
 erfare her, hvor det er sødt
 med Ven i Jesus-Navnet mødt
 at smelte hen i Trøsten.«

Til min Landsmand, som vil udvandre til Nordamerika, retter jeg da det Spørgsmaal: Hvor gaar Du hen? Ikke fordi jeg vil bestemt henvise nogen enkelt til noget enkelt bestemt Sted. Jeg vilde f. Eks. føle mig ilde ved, om en hel Del kom her til Ringsted. Jowa, og saa blev skuffede ved at finde, at her var ikke alle de Livsbetingelser, de krævede.

Nej, jeg spørger for at faa Folk til at tænke sig vel om, før de slaar sig ned paa et Sted; se sig vel for, om de virkelig kan finde sig tilfredse med at leve, hvor de nu tilfældigvis har en Slægtning eller en Kending, eller om der mulig er andre Steder, de vil føle sig bedre hjemme.

Og jeg samler i det følgende en hel Del Oplysninger om de timelige Livsvilkaar paa saadanne Steder, hvor ogsaa de aandelige Krav kun tilfredsstilles for danske lutherske Kristne.

Haandværkeren og Landmanden, Drainingsarbejderen og Mejeristen, Fabriksarbejderen og Tjenestepigen — hvert Menneske for sig, af hvilken som helst Livsstilling — maa selv søge i de givne Oplysninger og finde ud, hvilket Sted de tror, der passer dem bedst.

Jeg kan ikke derfor love dem fri for Skuffelser. Det kan ikke siges Aaret forud, hvad Arbejde eller Fortjeneste der er paa noget som helst Sted, da alt er saa omskifteligt. Men jeg kan sige saa meget, at hvor andre af Dine Landsmænd, Mænd saa vel som Kvinder, har fundet deres daglige Brød i en vis Næ-

ringsvej, der er der den største Sandsynlighed for, at Du ogsaa kan finde dit.

Og i de mange Aar, jeg har færdedes mellem Landsmænd her ovre i forskellige Stater, har jeg sjældent set andet, end at de har taget sig meget venligt af enhver »Nykommer«, som vi kalder dem, og vist dem baade Gæstfrihed og Hjælpsomhed — selv hvor de tidligere har faaet en grumme daarlig Tak for lignende Tjenester.

V. Nogle Venneraad.

Ofte har jeg i Aarenes Løb faaet Breve fra Folk i Danmark, som »tænkte paa« »muligvis« at ville rejse her over, og som vilde raadføre sig med mig, om det nu var godt for dem under disse eller hine Omstændigheder at udvandre til Amerika. Og jeg har naturligvis svaret saa godt, jeg kunde derpaa og stundom faaet en hel Brevveksling ud af det.

Men den Slags Henvendelser til mig eller andre Landsmænd her ovre er i Almindelighed en Fejltagelse. Det er saa uhyre vanskeligt at give saadanne Raad til Folk, som man ikke kender, og som næppe vil forstaa selv nok saa udførlig en Redegørelse paa rette Maade.

Alt hvad vi med Sikkerhed kan give er *almindelige* Raad og Advarsler, Henvisninger og Oplysninger. Saa snart man kommer ind paa det særlige, hvor vidt Madsen eller Jensen bør gøre saadan eller saadan, da er man paa usikker Grund; thi det er ikke for Mennesker at vide, hvad der er godt for denne enkelte i dette eller hint bestemte Tilfælde.

Raadfør Dig derfor hellere med Gud og din egen Samvittighed, med din Slægt og dine Venner; og er det derefter din faste Beslutning at udvandre, saa gør det i Guds Navn. Og da kan de Oplysninger, som denne Bog indeholder, forhaabentlig være Dig til nogen Nytte.

Alene dette at have Navnet og nærmere Betegnelse af mange saadanne Steder, hvor Landsmænd er bosatte i stort Antal, kan være meget værd.

Men naar Du da kommer til et af de Steder, hvor dine Landsmænd bor, hvor de ved Flid og Nøjsomhed har arbejdet sig op til selvstændige Stillinger, glem saa ikke, at vil Du nogen Sinde vinde deres Tillid og Venskab, saa maa Du selv være arbejdsom og sparsommelig. Vi har haft alt for mange, der har prøvet paa at slaa sig igennem som Snyltegæster, enten ligefrem som Tiggere eller paa anden Maade. Hvor den Slags ender tilsidst, kan der ikke være synderlig Tvivl om.

Og naar Du kommer til dine Landsmænd, gaa da ikke ligegyldig forbi den Kirke, som de selv har rejst i deres Midte. Den er rejst med stor Opofrelse af Mennesker, der selv har arbejdet haardt for hver Dollar, de gav dertil. Den er rejst af Kærlighed baade til Gud og Mennesker. Den er dem til Trøst og Glæde. Der har de haft deres bedste Timer; og den Dag kan komme for Dig, da ogsaa Du der finder, hvad Du forgæves søger andetsteds.

Tænk ikke, at naar Du faar nogle Hundreder eller Tusinder af Dollars, saa har Du alt, hvad Du trænger til. Baade Dine Penge og alt det Overmod, som er grundet paa dem, kan være Dig berøvet inden Sol gaar ned. I dette Land gaar der stærke Bølger, og den, der strander, kan nok trænge til en Redningsbaad.

Du vil møde Mennesker, som vil byde Dig tvivlsomme eller daarlige Forlystelser — Billard, Kortspil og Drik og Dansebulernes Sanserus — og som vil bilde Dig ind, at naar man først er i Amerika, saa har man ikke nødig at frygte enten Gud eller Mennesker; man kan gøre lige akkurat, som man selv vil.

Mod disse Røster vil jeg ganske stille sætte som min Erfaring lige fra min Ungdom af og til denne Dag, at medens mange gaar til Grunde, fordi de slaar alle Tøjler og Tømmer af sig, saa har jeg endnu aldrig set nogen komme galt af Sted, fordi de frygtede Gud og holdt hans Bud.

Særlig vil jeg advare Dig mod rusende Drikke og mod hvert Menneske, som indbyder Dig til at drikke med sig i private Smugkroer eller offentlige Kroer (Beer Saloons). Om han saa var Din bedste Ven, vil han blive Din værste Fjende, hvis han fører Dig ind i den Vane at drikke Beer eller anden Rusdrik.

Maaske Du har været vant til fra vort Fædreland at drikke en Bajer daglig og mente, at det ingen Skade gjorde Dig. Dette kan i al Fald ikke gælde det amerikanske Bajerskøl (Beer), der meget snart vil give Dig Hang til at faa stadig mere og mere deraf. Drik derfor hellere rent Vand, Sodavand, Pop, eller andre ikke rusende Drikke, der er at faa i enhver amerikansk By, og sæt *aldrig* Foden i en Drikkestue fra den Stund, Du er paa amerikansk Grund, da Faren her er meget større, end den var i Danmark. Jeg kunde fylde hele Bogen med Oplysninger om den frygtelige Ulykke, som Drikkelysten er for en Del af vore Landsmænd ogsaa herovre; men jeg vil nøjes med disse almindelige Raad. Og den gør vel imod sig selv, som ikke ringeagter dem.

De bedste amerikanske Arbejdsgivere foragter og

bortviser enhver, der hengiver sig til Drik; og kun den ædruelige kan arbejde sig op til de bedste Stillingen.

Det er de ædruelige Mennesker, de, hvis Hjerner aldrig har været omtaagede af Spiritus eller sløvede af Nicotin, der har gjort de Forenede Stater til det mægtige Rige, det er.

Og vilde hele det danske Folk vise større Maadehold, saa kunde vort yndige lille Fædreland blive dobbelt saa folkerigt og dobbelt saa stærkt, som det er; og da vilde Udvandringen til fremmede Lande ikke være den Nødvendighed, som den nu synes at være bleven. Den, der sløver sin Hjerne ved Umaadelighed i Nydelser, gør sig selv umulig og landsforviser sine egne Børn.

Herovre vækkes ofte den slumrende Kraft. Den kommer bare ikke Danmark til Gode, men vort ny Hjemland.

VI. Almindelige Raad og Advarsler.

Gaa i Skole!

Hvem der vil søge Arbejde i Amerika, maa helst rejse hjemme fra i god Tid om Foraaret. Den foregaaende Vinter burde bruges til at gaa i Skole. Det er af uberegnelig Værdi at være godt oplyst. Og den unge Mand og Kvinde, som kommer her over, bør gaa i Skole igen her. Man maa *aldrig* blive færdig med at lære.

Lær Engelsk!

Hvem der har Lejlighed til det, gør vel i at tage Undervisning i Engelsk, før han forlader Danmark.

Vel kan man ikke tale Engelsk, fordi man har stavet en Bog eller to igennem; men man kan hurtigere lære det, naar man kommer her over, og man kan straks have Gavn af at kunne læse og forstaa lidt af det, man ser, enten det saa er paa et Skilt eller i en Avis.

Et Par af de bedste *Ordbøger* bør man tage med hjemme fra (en engelsk-dansk og en dansk-engelsk)*), da man nødvendigvis vil faa Brug for dem. Derimod er de Smaaskrifter, der kan faaes til at lære sig selv Engelsk efter, næppe til Nytte for nogen. Brug *Ordbøgerne* og en let læselig Bog.

Offentlige og private Skoler.

Her i *de Forenede Stater* er der sørget godt for Udbredelsen af almindelige Kundskaber, især er *Købstadskolerne* ofte fortrinligt indrettede og godt ledede med lige Adgang for rig og fattig Mands Barn. Men i disse Skoler maa der ikke undervises i Religion, hvad der heller aldrig kunde blive tilfredsstillende, da Folket er delt i saa mange kirkelige Retninger. Af højere Skoler er der Stats-Seminarier (State Normal Schools) og Stats-Universiteter, men desuden mange private højere Skoler og Universiteter. Desuden har hver Nation af nogen Betydning sine nationale Undervisningsanstalter, hvor Modersmaalet bruges ved Siden af det officielle engelske Sprog. Disse nationale Skoler er oftest grundlagte og styrede af et Kirkesamfund. Saaledes har »den danske Kirke« sin Skole for Præsters og Læreres Uddannelse i Des Moines, Jowa (se under Jowa) samt Folkehøjskoler, der ogsaa omtales andetsteds

*) Som en fortrinlig Ordbog anbefales Dansk-Engelsk Ordbog, udgivet af Johannes Magnussen. Pris indb. 1,50.

i denne Bog. Og endelig er der mange danske Børneskoler, hvor Børnene oplæres i Modersmaalet og den lutherske Lære, uden derfor at forsømme det engelske Sprog.

Klæder.

De Klæder, man kan bruge i Danmark, vil man ogsaa kunne bruge her; er de for varme om Sommeren, saa er de saa meget bedre om Vinteren. Tag derfor alt med, som er for godt til at kaste bort.

Sengklæder bør enhver Familie ogsaa tage med, naar ikke de kan sælges til rimelig Pris. Enlige Personer gør bedst i ikke at have dem, men gamle Folk vil aldrig fortryde, at de har taget deres Dyne med. Dyrer bruges nemlig ikke meget her til Lands.

Kufferter.

Man bør hellere have 2 à 3 Kufferter af en rimelig Størrelse end én, der er alt for stor, da de meget store og tunge vil blive knuste, inden man naar Vejende, selv om de er nok saa godt lavede. Snør Kufferten godt, det tager af for Stød! Sække kan bruges til Sengklæder og gammelt Tøj, men er dog ikke særligt at rose. Glasvarer og andre skøre Sager bør helst ikke medtages; dog kan det ved omhyggelig Pakning lade sig gøre, naar blot de ikke er for tunge eller kommer i for nær Berøring med tunge Genstande.

Lommeure.

De Lommeure, man fører med hjemme fra, kan være gode nok herovre, indtil man en Gang er saa uforsigtig at lade en amerikansk Urmager faa dem til Reparation; fra den Dag af vil de vise sig at lide af kronisk Ubrugelighed. Det er derfor ikke værd at

sætte mange Penge i den Slags, men hellere købe et godt amerikansk Ur.

Cykler.

Et godt Tvehjul kan købes her ovre for 25 Dollars; derefter kan man regne, om det vil lønne sig at føre et med hjemme fra.

Bøger.

En god Bog er en god Ven. Skil Dig ikke ved den. Har Du mange gode Bøger, saa meget bedre er det. Gode danske Bøger er der for faa af her ovre. Der er ingen Told paa Bøger. Sælg derfor ikke andre end de daarlige og unyttige. Glem ikke Bibelen og Salmebogen. Den, der skriver dette, véd af Erfaring, at de er gode at søge til i stille Timer.

Redskaber.

Jeg véd ikke andre end nogle Russere i Nebraska, som har hittet paa at tage deres Agerbrugsredskaber med sig her over. Haandværks-Redskaber kunde der være mere Mening i at tage med. Dog vil det vist meget sjældent lønne sig. Det samme gælder Symaskiner.

Penge.

Det er vel overflødigt at advare mod at tage for mange Penge med, da Udvandrere sjældent har flere, end de har nødig, — med Undtagelse af Kassebedrøverne, der rejser med andres Penge. Disse kunde vel have en Advarsel behov, da Lovens Arm kan naa dem i hver eneste Krog af dette Land, hvor de i det hele kan tænke paa at friste Livet. Det er lige saa taabeligt, som det er skammeligt og uærligt at ville

flygte med andres Penge; thi den straffende Retfærdighed er en guddommelig Magt, som ingen kan undgaa i Længden.

Naar i øvrigt nogen har flere Penge med, end han skal bruge, da kan han gøre vel i at passe paa dem. Hellere have en Lomme eller to i Undertøjet end alt for mange Penge i de ydre Lommer. Ombord kan Pengene betroes til Hovmesteren. For enhver nogenlunde stor Sum, som man kan undvære paa Overrejsen, maa man hellere købe en Veksel paa en amerikansk Bank, og saa gemme Vekselen vel. Mindre Summer kan i København ombyttes i Dollars og Cents.

Faar Du en god Ven paa Rejsen, da er det ikke værd at meddele ham alle dit Hjertes Hemmeligheder, men holde nogle for Dig selv. Lige saa lidt er det værd at fortælle ham, hvor mange Penge Du har; for han kunde jo være af den Slags, at han vilde dele med Dig. Saa længe Du ikke har spist en Skæppe Salt sammen med ham, kan Du ikke være helt sikker paa, at Du kender ham.

Dampskibslinier.

Den danske »Skandinavien—Amerika Linie« roses i Almindelighed af dem, der har rejst med dens Skibe, særlig i Modsætning til de tyske Skibe roses de for *god Forplejning* og *venlig Omgang*. De gaar mindre hurtigt over Atlanterhavet end de store engelske Skibe, men til Gengæld er man fri for de Ulæmpen, der er forbundne med Omskiftninger, og endelig er man der hovedsagelig blandt Mennesker, man kan tale med.

Valg af Sysselsættelse.

Det har vel været saadan for de fleste Indvandrere her til Landet, at de havde intet Valg, men maatte

fra først af tage hvad Arbejde de kunde faa; og først senere aabnedes en Udvej for dem til den Sysselsættelse, de var vante til hjemme fra, eller som de dog helst vilde til.

Men det kan være lidt haardt for en Kontorist at blive Grøftegraver eller for en cand. phil. at blive Tjenestekarl hos en Farmer. Naar Legemet er uvant til det grove Arbejde og maaske alt for spinkelt dertil, saa kan det være en temmelig nedslaaende Begyndelse at gøre. Men det er heller ikke nødvendigt at udsætte sig for den Slags Tilfældigheder. Der er mange forskellige Fabriksarbejder at vælge imellem, som vil være meget lettere for saadanne at begynde med end det grove Arbejde, som der skal store legemlige Kræfter til.

Den, der rejser til et Sted, fordi han tilfældigvis har en Slægtning eller Kending der, maa jo tage det Arbejde, som findes der paa Stedet. Men er denne Slægtning nu f. Eks. Farmer (Gaardmand) her i Jowa, og den, som rejser til ham, egnede sig bedst til at arbejde f. Eks. paa en Skotøjsfabrik, saa maatte han hellere have søgt til de Steder, hvor saadanne findes. Eller omvendt: om en Bondekarl har en Slægtning i en af Østens Fabriksbyer, saa er det ikke klogt for denne Slægtnings Skyld at blive i Østen, for der er ikke saadan Udsigt for en Agerdyrker, som der er her i Vesten.

Det er min Hensigt her i denne Udvandrerbog at samle saa mange Oplysninger om, hvor de forskellige Slags Arbejde er at finde, at der kan være nok at vælge imellem. Og de Oplysninger, her findes om Arbejdsforholdene m. m. er indhentede hos paalidelige Folk paa hvert Sted.

De, der lettest kan finde Sysselsættelse, er Haand-

værkere, Tjenestefolk, Maskinister, Fabriksarbejdere og Jernbanearbejdere o. l., vanskeligere er det for dem, der vil bane sig Vej ved Hjælp af deres Kundskaber, med mindre de er meget dygtige i deres Fag, thi da er der jo Plads for dem al Verden over. En ung Handelsbetjent, Kontorist, Farmaceut, Lærer osv. maa ikke gøre Regning paa straks at kunne gaa ind i sin vante Syssel; men paa den anden Side bør han heller ikke bryde sit Helbred ned ved et Arbejde, som han ikke kan taale. Vælg med Forstand mellem de forskellige Steder, som er omtalt her i Bogen, søg et midlertidigt Livsophold ved et Arbejde, som Du kan magte at udføre, og naar Du har orienteret Dig, kan tale og skrive det engelske Sprog godt, har knyttet en Del Forbindelser osv., saa kan Du mulig komme paa Din rette Hylde.

Selvstændig Virksomhed.

Et godt gammelt Ordsprog siger, at »den, der tidlig vil være Herre, bliver længe Svend«; og ikke faa maa udvandre af den Grund, at de fortidligt har villet være Herrer og derfor maatte tilbage til den underordnede Stilling igen. Dog dermed er et Menneskes Fremtid endnu ikke ødelagt. Men det er bedst i al Fald ikke at blive for tidlig Herre her i Landet, naar man kommer hertil som fremmed. Den underordnede Stilling er en Skole, hvori man kan lære meget, og hvor Lærdommen ikke er for dyr. Lær grundig fra neden af, saa naaes det nok med Tiden at komme højere op.

By eller Land?

De indfødte unge Amerikanere har en ret uheldig Lyst til Bylivet. Den lange Arbejdsdag paa Landet

det tvungne ved f. Eks. at skulle staa tidlig op og være regelmæssigt hjemme hver Aften for at malke Køerne huer dem ikke. Det er meget mere tiltalende at kunne staa i en Gadedør med en Cigar i Munden og passiare med forbigaaende. De vil ikke være hjemme hos deres Forældre. Men Farmen, som Faderen har arbejdet op, gaar da ikke sjældent over til hans danske Tjenestekarl, der begynder med at »rente« (forpakte) den og ender med at købe den.

Det er nylig bleven statistisk oplyst, at her i Jowa og Nabostaterne er af *selvejende Landmænd* det største Procentantal *indvandrede Folk*.

Hvad jeg iagttog, da jeg første Gang kom her til Jowa for 25 Aar siden, det ser jeg endnu i Dag, at den danske Bondekarl, der tager Arbejde paa Landet, vil, om han ellers er tro i sin Gerning, i Løbet af faa Aar kunne blive Forpagter og igen om nogle Aar blive Selvejer, mens den, der tager Arbejde i en By, sjældnen naar videre end til at have Føden og Klæderne — og Fornøjelserne. Disse sidste er det, der holder saa mange til Byerne; og den, der sætter den øjeblikkelige Nydelse over en sikker og selvstændig Fremtid, faar da ligge, som han reder.

Men til dygtige, ordentlige, fremadstræbende Bønderkarle, som vil her over, vil jeg give det Raad: Tag Arbejde paa Landet i en af de agerdyrkende Stater og bliv ved det. Bylivet er en Malstrøm, der maler alt for mange ned i Fattigdom og al Slags Elendighed.

Se efter de forskellige Steder her i Bogen, hvor Landbrug er omtalt, og vælg et af disse Steder. Skulde der tilfældigvis ikke være vel lønnet Arbejde at faa paa selve det Sted, hvor Du kommer, saa vil der i Almindelighed være det i Nærheden.

De Forenede Stater eller Canada?

Den canadiske Regering er virksom for at faa Indvandrere trukne dertil. Vor Regering har ikke nødig at agitere, for her kommer Folk af sig selv.

Gennem alle de nordlige Stater fra Øst til Vest gaar Strømmen af gothiske og germanske Folk; og her synes bl. a. de bedste Livsbetingelser at være for os Danske. Her er det, vi har vore Nybygder, vore Skoler og vore Kirker. Her synes man at være tilfreds og har Grund til at være det. De sydlige Stater er i Almindelighed for varme, Canada lidt for koldt. Intet Under, at der skal agiteres stærkt for at faa Folk til at rejse til et af disse Steder.

Dermed vil jeg dog ikke sige, det er rent galt at rejse til Canada. Jorden er jo billig der, og mange her fra Staterne tager Land der oppe i de senere Aar. Men et er, hvad Jorden kan købes for, et andet, hvad den kan frembringe og et tredje igen, hvad det frembragte koster paa Markedet. Der er Steder, hvor Avlen er god nok, og hvor der kan frembringes rigelige Mejeriprodukter, men hvor høje Fragtpriser paa Jernbanerne røver Landmanden for en væsentlig Del af hans Indtægter.

Jeg har ikke til denne Bog indhentet Oplysninger fra Canada, men kun fra de Forenede Stater. Men paa den anden Side tør jeg ikke fraraade nogen at rejse dertil, naar de selv tør stole paa de canadiske Agenter. Skulde de imidlertid en Gang fortryde, at de er gaaet saa langt imod nord, saa kan denne Bog vise dem, hvor de kan finde Lansmænd syd for Canadas Grænse.

Af Indvandrerloven.*)

(Her væsenligt efter Bladet »Kors og Stjerne«. Se om dette Blad bag i Bogen).

Efter den nu gældende Indvandringslov er Adgangen til de Forenede Stater *lukket for*:

Krøblinger, baade Legems- og Aandskrøblinger (Idioter); *Sindssyge* og hvem der i Løbet af de sidste 5 Aar til en Tid har været sindssyg; dem, der lider af *farlige Sygdomme* eller Smitsoter, hvis ikke de inden ret længe kan blive helbredte paa Indvandrer-Sygehuset;

Mænd, der har flere Koner, og Kvinder, som føres over i usædeligt Øjemed;

Mennesker, som har øvet en *Udaad*, der ogsaa i de Forenede Stater vilde have medført en større Straf:

Anarkister, som er Talsmænd for Læren om, at al Regering med Vold og Magt skal fjernes, og de offentlige Embedsmænd myrdes;

ufri Personer, d. v. s. dem, der paa Forhaand ved Overenskomst har bundet sig til at arbejde for andre, eller som ved Løfter har ladet sig overtale til at udvandre (hertil regnes *ikke*: Kunstnere, Skuespillere, Sangere, Prædikanter, Privatsekretærer, uddannede Haandværkere, som kommer for at hjælpe ved Grundlæggelsen af ny Industrier. Heller ikke skal nogen hindres i at hjælpe et Medlem af sin Familie, en Slægtning eller en Ven til at indvandre til de Forenede Stater);

Fattiglemmer eller Folk, hvis legemlige Tilstand er

*) Den, der *udvandre* fra et Land, kaldes med et fremmed Ord *Emigrant*. Den, der *indvandre* til et Land, kaldes en *Immigrant*.

saalunde, at de øjensynlig ikke selv kan bjerge Føden, men maa falde Almenheden til Byrde, og som *ikke* har Frænder eller Venner, der *borger for* at ville tage sig af dem og yde dem al den Hjælp, de maatte faa Brug for. — Denne Vedtægt vedrører altsaa ikke alle Indvandrere, der ved deres Komme til de Forenede Stater staar blottede for rede Penge, men kun dem, der i enhver Henseende staar *hjælpeløse*.

Indvandringsloven byder, at enhver Udlænding, der kommer til en Havn i de Forenede Stater, skal *spørges ud* om alt, hvad Loven kræver, enten paa Skibet eller paa et andet foreskrevet Sted, og kan han give fyldestgørende Svar paa det hele, skal der straks gives ham fri Adgang til at gaa i Land.

Er der derimod noget, som ved nærmere Prøvelse medfører, at der *nægtes* ham Landgang, skal han oplyses om, at *han kan indanke Sagen* for en højere Myndighed, og det skal føres til Bogs, at han har faaet dette at vide. Men er Undersøgelseskommissionens Kendelse gaaet ham imod, og han som Følge deraf allerede er ført til Indvandringsstationen for at blive sendt hjem, kan ingen gøre yderligere Indsigelse derimod.

Enhver, der holdes tilbage for at blive udspurgt paa mere indgaaende Vis, skal snarest muligt afhøres og straks derefter enten gives Adgang til eller sendes bort fra Landet, hvis han ikke i sidste Fald uden Tøven giver til Kende, at han vil gøre Brug af den ham lovhjemlede Indtakningsret. Inden 36 Timer efter en saadan Tilkendegivelse skal der gennem rette vedkommende Embedsmand være indsendt en Fremstilling af hele Sagen samt alle de Papirer, der kan have Værd m. H. t. dens endelige Afgørelse, til den

saakaldte *Commissioner General of Immigration**). Men hænder det, at der ved Hjælp af en Sagfører eller gode Venner tilstaas Indvandrerens yderligere Tidsfrist (for at afværge en mulig uretfærdig Kendelse), da kan vedkommende øverste Embedsmand kræve en Sum Penge udredet som Borgen for, at de øgede Omkostninger ved den længere Tilbageholdelse vil blive godtgjorte.

Sagførere eller andre, der gør Tjeneste som Raadgivere eller Talsmænd for tilbageholdte Indvandrere, maa ikke kræve større Vederlag end 10 Doll., med mindre før nævnte *Commissioner General* tillader eller paabyder det.

Udgifterne ved Tilbageholdelsen af en Udlænding skal udredes af Ejerne af det Skib, som den tilbageholdte kom med, ligesom Skibet skal tage vedkommende *frit med tilbage*, naar han ikke kan faa Lov at komme i Land, og naar vedkommende Embedsmand herom har givet Skibets Ejer rettidig Meddelelse. Men Loven byder ogsaa, at Agenten, Kaptejnen eller Ejeren af hvert Skib, der overfører Udlændinge til de Forenede Stater, mindst 24 Timer i Forvejen skal lade *Commissioner General* vide, hvad Dag og Klokkeslet Skibet sejler bort, for at alle de, der kom med samme Skib, men blev nægtet Landgang, kan blive tagne med tilbage til deres Hjemstavn.

Udlændinge, der var ved god Helsen, da de drog hjemme fra, og som vilde have faaet fri Adgang til de Forenede Stater, hvis de ikke var bleven *syge under Overrejsen*, kan enten faa Lov til at blive om Bord eller blive flyttede til et Sygehus, hvor de kan faa Lægehjælp paa vedkommende Dampskibsselskabs

*) D. v. s. Overopsynsmand med Indvandringen.

Bekostning, og saa længe de er paa Sygehuset, skal de regnes for ikke-landsatte rejsende. Denne Vedtægt gælder dog ikke dem, der lider af en eller anden farlig Smitsot, og som derfor maa regnes til de helt udelukkede.

En Indvandrer, der har faaet Lov til at gaa i Land, kan imidlertid godt, saa længe der ikke er gaaet et Aar fra den Dag, han landede, med Indvandringskontorets Billigelse blive *sendt tilbage til sit Hjemland*, naar han af en eller anden Grund er bleven ude af Stand til selv at bjerge Udkommet, og der i saa Henseende ikke er Grund til at vente nogen Bedring. Men Udgifterne ved en saadan Hjemsendelse, saa vel som de Udgifter, der muligvis maatte kræves til hans Røgt og Pleje paa et Sygehus eller lign. fra den Dag at regne, da Indvandringskontoret faar Meddelelse derom, skal udredes af det saakaldte Immigrantfond; dog kun naar vedkommende Udlænding overgives til Indvandrings-Embedsmændene i den paagældende Havneby uden Udgift for disse.

Udlændinge, der omsider er bleven satte i Land her ovre, kan i øvrigt ogsaa godt faa Lov at *sende Bud efter Venner eller Pengehjælp*, naar bare der ydes Vederlag for de Udgifter, Ventetiden kræver. Og hvis en saadan Udlænding paa Grund af en Ulykke eller andre uafvendelige Hændelser ikke er i Stand til straks at rejse videre og ikke har Penge nok til at klare for sig i den ham paatvungne Ventetid, da kan den omtalte *Comm. Gen. of Imm.*, om han vil, udrede Pengene, give Meddelelse derom til Indvandringskontoret og kræve Godtgørelse for sine Udlæg af det ligeledes før nævnte Immigrantfond.

Endelig kommer vi saa til *Indvandrer-Skatten*, en »Kopskat« (Skat paa hvert Hoved) af 2 Dollars (hen-

ved 7 Kr. 50 Øre), som Toldmændene skal kræve udredet af vedkommende Dampskibslinje, Sejlskibsejer eller Jernvejsanlæg for hver *ny Indvandrer*, d. e. for hver rejsende, der ikke er Borger af de Forenede Stater, Canada, Cuba eller Mexico, og ikke tidligere har faaet Adgang til, men nu agter at tage Ophold i de Forenede Stater. Men hvem der kun er paa Rejse gennem Landet, eller som en Gang har betalt Indvandrerskatten, er fri.

Saa vel den omtalte Skat som alle de Penge, der kommer ind som Udredsel for Særrettigheder i Forbindelse med de Forenede Staters Indvandningsstationer, skal henlægges til Immigrantfondet.

Paa Ellis-Øen — og videre.

Paa en lille Ø i New-York Havn, *Ellis Island**), er der siden 1892 en Indvandrerbygning, der knejser over Bølgerne som et mægtigt Slot i maurisk Stil. Hovedbygningen er brandfri og har en Længde af 385 Fod, Bredde 65 Fod og Højde 110 Fod. En Søjlegang forbinder Hovedbygningen saavel med Færgebaadens Landingsplads som med Hospitalet. Foran Bygningen er der Haveanlæg, som giver hele Pladsen et venligt Udseende.

Til at udføre det regelmæssige Arbejde er der en lille Hær af 200 Inspektører og andre Embedsmænd og Bestillingsmænd og desuden et lignende Tal af Embedsmænd for Jernbaner, Dampskibsselskaber,

*) Island — Ø. udt. Ejlant.

Transport- og Velgørenhedsselskaber osv. — altsaa ca. 400 Mand. Men der er ogsaa Dage, da der kommer 10,000 fremmede ind, som Indvandringspersonalet maa tage sig af; ja, i Maj 1902 skete det, at der i Løbet af 24 Timer landede 12,140 Personer.

Hertil føres alle de Udvandrere, som rejser til eller gennem New-York. Kahytpassagerer nyder den Forrettighed, at de bliver undersøgte af Indvandrings-Embedsmændene om Bord paa Skibene. Kun naar nogen mistænkes for at kunne behøve en nøjere Undersøgelse, bliver han ført til Ellisøen, hvor han maa gennemgaa samme Prøver som Mellemdækspassagererne.*)

Denne bestaar i 1) *Undersøgelse* af deres legemlige Tilstand, og findes den at være i Orden, faar de et »Doktorkort« med Stemplet »*Passed Medical Inspection at the U. S. Imgt. Station*«. Hvem, der fejler noget, bliver holdt tilbage (se foregaaende Stykke!). 2) *Indskrivning* hos Embedsmænd i en stor Sal, hvor de maa svare paa en Del Spørgsmaal, og 3) *Toldeftersyn*, hvor det gælder om ikke at have toldpligtige Varer.

*) Den danske Emigrantpræst R. Andersen i Brooklyn, N. Y. skriver i et Brev af 12. Sept. 1903 til Udgiveren af Udvandrerbogen:

»Jeg har glemt at anføre det efter min Mening grimme, at naar unge Piger spørges ud, og de siger, de rejser til deres Forlovede, da, om han er her, selv om der intet er i Vejen med dem, tvinges de ofte til at lade sig vie, før de maa slippe ud.«

Jeg anfører ikke disse Linier alene for det løjerlige, der er i en saadan Tvangsforholdsregel. Hvor løjerligt og grimt det end synes, saa har det dog maaske sin Betydning som et af Midlerne til at redde unge Piger fra at blive dragne ned i de Lastens Huler, som Storbyerne har Overflod af. — Den unge Pige, der er sikker paa sig selv og sin Forlovede, kan beholde sin Hemmelighed for sig selv.

Men den alm. Indvandrer har gerne saa lidt af al Slags, at selv om der er ny Ting imellem, bliver der ikke taget Hensyn dertil. Bøger er toldfri, men af Sølv- og Guldsager kan man komme til at betale Halvdelen af deres Værdi, dog ikke af Lommeure og lign. Brugsgenstande, som man har til eget Brug.

Den, der ikke har gennemgaaende Billet hjemme fra lige til Rejsens Ende, men kun har betalt til New York med Dampskibet, maa helst løse *gennemgaaende Billet* paa Ellis-Øen. Han er da sikker paa at blive ført til den Banegaard, han skal gaa ud fra, og udsætter sig ikke for at gaa fejl eller komme for sent til Toget. Lad være, at man driver Nykommere som en Flok Faar, og at de maaske med Emigrant-Tog ind i Landet kan blive ført ad underlige Omveje, dette er dog bedre end at gaa paa egen Haand og udsætte sig for værre Ting. Deres *Rejsegods* (100 Pd. frit) bliver der ogsaa sørget for, naar de har løst Billet. De faar et lille Metalmærke, som kan gemmes i Pengepungen og svarer til, hvad man i Danmark kalder Garantiseddel, og dette (*check* kaldes det) beholder de, til de ved Vejenden skal have Tøjet udleveret. (Et lignende *check* er fæstet til Tøjet, og man faar lige saa mange checks at passe paa, som der er Stykker af Rejsegods.)

Det er godt at have noget *Mad* med sig til Jernbanerejsen ind i Landet. Drikkevand er der i Jernbanevognene. Hvem der ikke har forsynet sig med Mad hjemme fra paa en saadan Maade, at den endnu ved Ankomsten til Ellis-Øen er brugelig, kan dér købe det nødvendige til en rimelig Pris, og bør hellere forsyne sig dér end købe paa Rejsen. Selv Mælk til Smaa børn kan faaes dér. Men det klogeste er at have noget med hjemme fra, især noget Svinør og henkogte

Sager, saa man i det højeste kun behøver at købe Brød. — Dette til Underretning for ubemidlede Folk, som de fleste Udvandrere jo er. Hvem der har Penge nok, vil jo ikke have nødig at tage Hensyn dertil.

Læsning. En god Bog er en god Ven. Sørg for at have noget godt at læse i undervejs.

Et godt *Lommekort* over de Forenede Stater er ogsaa værd at have med, saa man hele Tiden kan se, hvor man færdes.

Modstaa enhver Fristelse til at drikke *Spiritus*. Drik Vand og behold Din Forstand; det gør alle gode Mænd i dette Land!

Udvandreren gaar ind til en vanskelig *Kamp for Tilværelsen*. Han trænger til at have *Gud med sig* og at øve sig i Flid, Nøjsomhed, Ædruelighed — og at være *lysvaagen!*

VEJVISER.

Følgende Oplysninger om Livsvilkaarene paa forskellige Steder, hvor Danske er bosatte, er ikke bestemte til at gælde for en fuldstændig Beskrivelse af de danske Nybyggerses Hjemsteder; dertil er det alt for lidet og spredt, hvad der er meddelt. Heller ikke skal det være underholdende Læsning, men simpelt-

hen, hvad Overskriften siger: en *Vejviser*; og efter denne *Vejviser* kan den, der vil udvandre til de Forenede Stater, blive klar over, hvor han kan finde Landsmænd, som er bleven tro mod deres Fædres Kirke, og se, hvad Slags Arbejde de lever af, og hvad andre kan tjene Føden ved, naar de vil komme dér, hvor de bor.

Udførlig Beskrivelse gives kun af faa Steder, og mange Steder nævnes bare; men fra den enkelte Skildring kan Læseren slutte sig til, at Forholdene er noget lignende paa flere andre Steder indenfor samme Stat. At fylde Bogen med idelige Gentagelser vilde jo være unyttigt.

Billederne er medtagne for at give Læserne et Indtryk af, hvorledes vore Hjem, vore Skoler og Kirker ser ud. Et Blik paa de smaa Nybyggerhytter og derefter paa de smukke nymodens Huse giver en god Forestilling om, hvor smaat man har maattet begynde, men ogsaa hvordan Arbejdet er lønnet.

New York Stat.

New York City (City = By, udt. sitti). De fleste Udvandrere, der kommer til New York, ser kun et Glimt af Byen. De landsættes paa Ellis-Øen, hvor der er bygget et stort Hus med Kontorer for Regeringens Embedsmænd og Plads for alle de Hundreder af Indvandrere, der kommer ind paa en Gang. Der bliver de selv og deres Rejsegods efterset — om de hver for sig i Henhold til Immigrantloven kan faa Lov at komme ind i Landet, eller de mulig skal sendes til-

bage; om de har Sygdomme, der nødvendiggør et Ophold paa et Hospital, inden de kan sendes videre; om de har toldpligtige Varer osv. *) Er der intet til Hinder, saa føres de videre fra Øen ind til en Jernbanestation i Byen, hvorfra de med Toget gaar videre til deres Bestemmelsessted.

En mindre Del standser i Byen (New York City) eller dens Nabobyer, som den nu er groet sammen med til en vældig Kæmpeby med et Indbyggertal af henved $3\frac{1}{2}$ Millioner. **)

Her er alle mulige Virksomheder at vælge imellem med Undtagelse af Landbrug; og en Beskrivelse deraf kunde let svulme op til at blive større end denne Bog og endda ikke være fyldestgørende. Men for ubemidlede Mennesker er det ikke et Sted at standse, med mindre de gennem Slægt eller Venner, hvem de ubetinget tør stole paa, faar Sikkerhed for, at de kan faa vel lønnet og stadigt Arbejde.

»Gaa vest, unge Mand! gaa vest!« Disse Ord var en navnkundig Amerikaners Raad for mange Aar siden, og de gælder endnu. Gaa *nordvest!* skulde vi maaske hellere sige. Enten Du vil være i Byen eller paa Landet, saa er det Nordvesten, der har Fremtiden for sig, og hvor Dansken især vil finde vel stillede Landsmænd.

Ganske vist finder vi mange dygtige og fremragende

*) Om Ellis-Island se foran Side 35.

**) Efter at New York har optaget sine Nabobyer i sig og dannet Kæmpebyen *Greater New York*, kaldes den selv Manhattan og udgør en af »Greater New York«s 5 »Boroughs«, hvis Indbyggertal i 1900 var som følger: Manhattan 1,850,093; Brooklyn 1,166,582; Bronx 200,507; Queen 152,999 og Richmond 67,021. Og denne femdelte Kæmpeby indtager et Fladerum af 327 engl. Kv.-Mil.

Landsmænd i Østen og ikke mindst i New York; men disse vil sikkert være de første til at sige, at det er lettere at synke til Bunds i Kæmpebyen, end det er at komme oven paa til en tryk, social Stilling. Der er alt for mange af alle Nationer, som vil dynges sammen dér, og følgelig kan Arbejdsløshed og dermed følgende Nød let indtræde.

Kirken i Blooklyn.

I New York City har »den danske Kirke« ikke nær den kirkelige Virksomhed, som den burde have. Dog er der to Menigheder, en i Manhattan eller det egentlige New York City og en i Brooklyn. Præsten i Manhattan hedder A. V. Andersen. Hans Adr. er 165 East 90th Street. Manhattan. New York. Han træffes i sit Hjem hver Form. samt hele Torsdagen. Hver Søndag Efterm. Kl. 3 $\frac{1}{2}$ holder Past. A. Gudstj. i St. Peters Parish House (Menighedshus) 134 East 54th Street. I Brooklyn har Pastor R. Andersen virket nu i 25 Aar, og hans Bolig og Kirke

er Nummer 193—195 9th Street, Brooklyn, N. Y. Han er tillige den danske Kirkes Immigrant-Missionær og er saa vidt muligt altid tilstede, naar Dampskibene kommer ind med Landsmænd ombord. Mangfoldige Mennesker har han været til Støtte og Vejledning i de mange Aar, han har virket dér, og ham kan enhver ærlig Mand eller Kvinde trøstigt henvende sig til. Han er ogsaa Sømandspræst og holder gerne en Aften i Ugen Møde for skandinaviske Sømænd og Skandinaver i Almindelighed i den engelske Sømandsmissions Kirkeskib i East River mellem Pike Str. og Market Str. Glem ikke, hvis Du standser i New York, at blive hans Tilhører dér eller i hans ovennævnte Kirke! og trænger Du til et Raad, saa gaa til ham.*)

I Nabobyen *Perth Amboy* i Staten New Jersey), hvor en Mængde Danske lever som Fabriksarbejdere, er St. Stefans danske evangelisk lutherske Kirke med fast bosiddende Præst og med Prædiken hver Søndag. — Her er mange Fabriker og vel ikke vanskeligt at faa Arbejde, men det er usundt Arbejde; og i det hele, hvad der er sagt ovenfor om det utilraadelige i at standse i New York, gælder lige saa fuldt om Perth Amboy, der næsten gaar i et med New York, men er ikke indlemmet deri, fordi den ligger i New Jersey Stat.

Ved alm. Tjeneste kan en Karl faa fra 10 Dollars og opad, en Pige fra 8 Doll. og opad, maanedlig. Jordarbejde $1\frac{1}{4}$ —2 Doll. daglig paa egen Kost. Fabriksarbejdere $1\frac{1}{4}$ Doll. om Dagen og opad. Malere

*) En Bog af Pastor R. Andersen vil jeg her henlede Opmærksomheden paa. Det er: *Emigrantmissionen*. Kirkelig Vejledning for Udvandrere. I Kommission hos kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark. 1885. Den indeholder en Del interessante historiske Oplysninger, lidet derimod som har praktisk Betydning for Udvandreren; men den er nedsat til den billige Pris af 50 Øre.

2³/₄ Doll. om Dagen, Tømrere 3, Murere 3⁶/₁₀, Smede 3 Doll. om Dagen. — Kosten fra 4 Doll. om Ugen og opad. En 3 Værelses Lejlighed 7—10 Doll. om Maaneden. — Her er et Utal af Værtshuse (Saloons), megen Drikfældighed og megen Udsvævelse.

Sammenlign Dagløn og Kostpenge osv. med, hvad der gives i vestlige Byer, saa vil det ses, at det er bedre at gaa vest for at tjene noget, men de fleste Steder ogsaa sundere baade for Sjæl og Legeme.

Lansingburg (sammenbygget med *Troy*) ligger i Staten New York ved Hudson-Floden, 150 engelske Mil fra New York City. Med Dampskib kan man rejse dertil fra New York for 1¹/₂ Dollar og med Jernbane for 3 Dollars. Her findes omtr. 300 danske Familier. Her er dansk Kirke med fast ansat Præst, Gudstjeneste og Søndags-skole hver Søndag. Der prædikes kun paa Dansk. Af Menighedens Medlemmer er her dannet Kvindeforening, Ungdomsforening, ja selv en Drengeforening, hvis Maal er at modarbejde Raahed og Uvornhed i Tale og Manerer. Her er en stor dansk gensidig Hjælpeforening, som ejer egen Bygning. De fleste er Fabriksarbejdere, men her er ogsaa i forskellige Grene en Snes danske Forretningsmænd. I *Troy* er der en Mængde Fabrikker, hvor der laves Flipper og Manchetter, Skjorter og Kjoleliv (Collars and Cuffs, Shirts and Shirtwaists). Andre Fabrikker laver Undertøj (Knitgoods). Næsten alle unge Piger gaar paa Fabrik, og de, der er lidt rappe paa Haanden, kan tjene 2 Dollars om Dagen eller mere; men det vigtigste er, at Arbejdet kan faaes bragt ind i Hjemmene, saa en Husmoder kan tjene fra 3 til 5 Dollars om Ugen ved Siden af, at hun udfører sin daglige Husgerning; og der er i Tusindvis af Familier, selv af de vel stillede, som drager Fordel deraf. For Haandværkere er her jævnt

godt Arbejde, særlig for Tømrere, Maskinister og Formere, og Lønnen er henholdsvis 2, 2 $\frac{1}{2}$ og 3 Dollars om Dagen. Huslejen for en jævn Arbejder gaar fra 8 til 12 Doll. om Maaneden. Kost og Logi fra 4 til 5 Doll. om Ugen. Her er svært Efterspørgsel efter danske Tjenestepiger*), og Lønnen er fra 3 til 5 Doll. om Ugen. — Her tjenes altsaa godt, men Opholdet er ogsaa dyrt. Et stort Antal Danske har dog tjent sig op til at bo under eget Tag.

(J. P. Christiansen).

Connecticut.

Hartford er en smuk By paa omtrent 90,000 Indbyggere, beliggende i Staten Connecticut og er Hovedstad i nævnte Provins. Arbejdere af alle Fag finder sig let tilrette her, da her er en Del Fabrikker og Værksteder, hvor Haandværkeren finder Arbejde, og disse Fabrikker og Værksteder er i stærk Udvikling og nye Tilbygninger, der kræver mere Arbejdskraft, føjes stadig til. For Ikke-Haandværkere er der ogsaa god Anledning til at faa Arbejde, da her bor en stor Mængde Rigmænd og vellønnede Forretningsfolk, hos hvem baade Karle og Piger let finder Ansættelse, dog er det særlig Piger, der er efterspurgte, og god Løn gives. I Reglen kan en Pige paa 18 à 20 Aar faa en Løn

*) Det samme siges der i næsten alle de Meddelelser, jeg har modtaget fra Byerne baade i Øst og Vest. Men ofte kræves der meget Arbejde af dem, og at de skal være vel klædte, saa Lønnen er ikke for stor; de fleste kan magelig sætte Pengene til lige saa hurtigt, som de tjener dem.

af 2 Doll. ugentlig at begynde med, og paa kort Tid kan højere Løn opnaas, 4 à 4 $\frac{1}{2}$ Doll. er det almindelige for en god Pige om Ugen. Piger, som er dygtige i Madlavning og Husholdning, faar tit mere. Almindelige Arbejdere lønnes fra 1 $\frac{1}{2}$ Doll. til 2 og 2 $\frac{1}{2}$, som de er dygtige til, og som Arbejdet er, der udføres pr. Dag. Haandværkere faar fra 2 op til 4 Doll. daglig. Ja, Maskinister kan endog faa mere.

For gifte Folk er der en Del Vanskeligheder at overvinde, naar de kommer fra et fremmed Land og Folk. Ikke blot er det vanskeligere for ældre end for yngre at lære Sproget, men de skal ogsaa have Husly, og det er tit ingen let Sag al faa, især hvis der er Børn i Familien, hvis man da ikke vil slaa sig ned mellem Jøder og Italianere eller lign. Huslejen er i Reglen 2 à 3 Doll. pr. Værelse om Maaneden, uden Badeværelse o. lign. Bekvemmeligheder, ellers er den maanedlige Leje højere. Af den Grund maa Folk, der vil have en nogenlunde Lejlighed, ty ud i Byens Yderkanter, hvor Lejen er billigere, og da der er elektriske Sporveje i alle Hovedgader, saa foretrækker de fleste at have Hjem dér.

I Omegnen af Hartford ligger imidlertid en Del uopdyrket Land med vildt Græs, Siv og Mos, der en Gang, for maaske 50 Aar siden, har været under Plov, men som er bleven forladt, da Byerne voksede til og Fabriksdriften tog Opsving. De gamle Huse, byggede i gammel engelsk Stil med de store, gamle Frugthaver omkring, vidner om, at Agerbruget en Gang har været i Anseelse; nu gror der Mos over Minderne som over Mark og Eng. Den store Connecticut-Flod løber igennem en bred Dal, der vel før har været Flodleje, men som nu er Agerland; kun nu og da kan Floden svulme op, saa den gaar over sine Bredder i en Mils

Bredde og gør nogen Skade, men største Delen af Lavlandet ligger udenfor dens Rækkeevne. En Del af det letteste Land er optaget og dyrkes med Tobak, der gror meget villigt og giver godt Udbytte. Priserne varierer fra 10—24 Cts. pr. Pd. Tobakdyrkere, der efter den nye Metode dyrker Tobak under udspændt Lærred, faar op til 1 Dollar pr. Pd. Flere og flere gør Forsøg i den Retning. Af andre Landprodukter kan avles Rug, Majs og Kartoffler, maaske Hvede ogsaa kunde avles med Fordel. Havesager dyrkes ogsaa med god Indtægt. Landet her er forholdsvis billigt, naar man vil gaa nogle Mil ud fra de større Byer, hvor de gamle Landejendomme ligger udyrkede hen. Naar de gamle Beboere dør bort, da sælges der tit til Spotpris. Her er ikke saa faa Danske, der enten ejer eller lejer Farme og driver dem med Fordel, saa der er ingen Tvivl om, at mange flere kan gøre det samme, og at jo flere der blev, desto billigere og bedre vilde de kunne drive deres Jorder. Derfor er jeg overbevist om, at det kunde lykkes at danne Landkolonier her i Øst ligesaa vel som i Vest. Her er Land nok og god Afsætning paa Landprodukter til gode Priser, men her mangler Hænder til at drive det med. En Karl faar i Almindelighed 30 Dollars om Maaneden og fri Kost og Logi i Sommertiden, om Vinteren lidt mindre. Det er jo ret antageligt, og naar Emigranterne kommer her, og til at begynde med bliver budt en saadan Plads, synes de, det er storartet; det bliver jo saa og saa mange Kroner maanedlig. Men naar de saa begynder at kunne tale Sproget og kommer lidt sammen med Fabrikarbejdere og andre og hører, at de faar 2 à 3 Doll. om Dagen, bliver Arbejdet paa Landet dem snart for svært, Lønnen for lille og Tiden for trang og lang; de maa til

Byen, — de beregner ikke hvad Kost og Logi og Vask og Lommepege i den megen Fritid, der gives dem i Byerne, løber op til, de ser kun paa Dag-lønnen; men faar de først Smag paa Bylivet, saa er der kun faa, der vil tilbage til Landlivet, selv om de skal gaa ledig en Trediedel af Aaret og knap kan eksistere. Et saadant Liv fører snart sin Mand dybere ned. Den Landmand, der vil søge sig et Hjem herovre, enten det er i Øst eller Vest, gør bedst i at huske paa det gamle Ord: »Skomager, bliv ved din Læst«. Dette mener jeg er en gylden Regel for den almindelige Arbejder. Er der Evner og Kræfter til at bryde nye Baner, saa siger man her i Øst som i Vest: Prøv dem og øv dem! Her er en vid Mark aaben for den, der vil ud over »de høje Fjælde«, og tag kun frimodig fat paa Land eller i By, hvor Du tror, Dine Evner kan række og Din Fremtid ligger.

(R. Nielsen.)

Bridgeport er en Fabriksby paa 82,000 Indbyggere. Her fabrikeres Symaskiner, Patroner, Kanoner, Locomobiler osv. En alm. Arbejder tjener 9—13 Doll. om Ugen paa egen Kost, Mekanikere 14 Doll. Men det er noget vanskeligt at faa Arbejde, saa længe en Mand ikke kan Sproget. — Her er en lille dansk luth. Menighed med regelm. Gudstjeneste samt Lørdags- og Søndagsskole. Her findes i alt mellem 500 og 800 Danske. — *Bridgeport* ligger 56 engl. Mil nordøst for New York ved Long Island Bugten. For Hals- og Brystsyge er Klimaet meget uheldigt, ligesaa for dem, der har Tilbøjelighed til at faa Koldfeber.

New Haven, 14 engl. Mil nordøst for *Bridgeport*, har ca. 112,000 Indb. Her er ogsaa en Del Fabrikker. Dog søger Danskerne for en stor Del Arbejde udenfor

Bredde og gør nogen Skade, men største Delen af Lavlandet ligger udenfor dens Rækkeevne. En Del af det letteste Land er optaget og dyrkes med Tobak, der gror meget villigt og giver godt Udbytte. Priserne varierer fra 10—24 Cts. pr. Pd. Tobakdyrkere, der efter den nye Metode dyrker Tobak under udspændt Lærred, faar op til 1 Dollar pr. Pd. Flere og flere gør Forsøg i den Retning. Af andre Landprodukter kan avles Rug, Majs og Kartoffler, maaske Hvede ogsaa kunde avles med Fordel. Havesager dyrkes ogsaa med god Indtægt. Landet her er forholdsvis billigt, naar man vil gaa nogle Mil ud fra de større Byer, hvor de gamle Landejendomme ligger udyrkede hen. Naar de gamle Beboere dør bort, da sælges der tit til Spotpris. Her er ikke saa faa Danske, der enten ejer eller lejer Farme og driver dem med Fordel, saa der er ingen Tvivl om, at mange flere kan gøre det samme, og at jo flere der blev, desto billigere og bedre vilde de kunne drive deres Jorder. Derfor er jeg overbevist om, at det kunde lykkes at danne Landkolonier her i Øst ligesaa vel som i Vest. Her er Land nok og god Afsætning paa Landprodukter til gode Priser, men her mangler Hænder til at drive det med. En Karl faar i Almindelighed 30 Dollars om Maaneden og fri Kost og Logi i Sommertiden, om Vinteren lidt mindre. Det er jo ret antageligt, og naar Emigranterne kommer her, og til at begynde med bliver budt en saadan Plads, synes de, det er storartet; det bliver jo saa og saa mange Kroner maanedlig. Men naar de saa begynder at kunne tale Sproget og kommer lidt sammen med Fabrikarbejdere og andre og hører, at de faar 2 à 3 Doll. om Dagen, bliver Arbejdet paa Landet dem snart for svært, Lønnen for lille og Tiden for trang og lang; de maa til

Byen, — de beregner ikke hvad Kost og Logi og Vask og Lommepege i den megen Fritid, der gives dem i Byerne, løber op til, de ser kun paa Dag-lønnen; men faar de først Smag paa Bylivet, saa er der kun faa, der vil tilbage til Landlivet, selv om de skal gaa ledig en Trediedel af Aaret og knap kan eksistere. Et saadant Liv fører snart sin Mand dybere ned. Den Landmand, der vil søge sig et Hjem herovre, enten det er i Øst eller Vest, gør bedst i at huske paa det gamle Ord: »Skomager, bliv ved din Læst«. Dette mener jeg er en gylden Regel for den almindelige Arbejder. Er der Evner og Kræfter til at bryde nye Baner, saa siger man her i Øst som i Vest: Prøv dem og øv dem! Her er en vid Mark aaben for den, der vil ud over »de høje Fjælde«, og tag kun frimodig fat paa Land eller i By, hvor Du tror, Dine Evner kan række og Din Fremtid ligger.

(R. Nielsen.)

Bridgeport er en Fabriksby paa 82,000 Indbyggere. Her fabrikeres Symaskiner, Patroner, Kanoner, Locomobiler osv. En alm. Arbejder tjener 9—13 Doll. om Ugen paa egen Kost, Mekanikere 14 Doll. Men det er noget vanskeligt at faa Arbejde, saa længe en Mand ikke kan Sproget. — Her er en lille dansk luth. Menighed med regelm. Gudstjeneste samt Lørdags- og Søndagsskole. Her findes i alt mellem 500 og 800 Danske. — *Bridgeport* ligger 56 engl. Mil nordøst for New York ved Long Island Bugten. For Hals- og Brystsyge er Klimaet meget uheldigt, ligesaa for dem, der har Tilbøjelighed til at faa Koldfeber.

New Haven, 14 engl. Mil nordøst for *Bridgeport*, har ca. 112,000 Indb. Her er ogsaa en Del Fabrikker. Dog søger Danskerne for en stor Del Arbejde udenfor

disse enten ved Jernbanen eller i Forretninger eller som Tjenestefolk. Her er to danske Menigheder, men kun den ene luthersk. Her findes ialt omtr. 1000 Danske.

Port Chester og *East Port Chester* ligger omtrent lige imellem New York og Bridgeport paa Grænsen af Staterne New York og Connecticut. Port Chester hører til New York Stat, East Port Chester til Connecticut. Byen har omtr. 14,000 Indb., hvoraf 200 à 300 er Danske. Her er et stort Jernstøberi, hvori de fleste Danske arbejder. En stor Del af dem ejer selv Huse og har et taaleligt godt Udkomme. Menigheden har selv Kirke.

Ansonia, *Derby* og *Shelton* er tre smaa Byer, som ligger henrivende smukt op ad Bankerne ved en Flod 12 Mil nord for Bridgeport. Her er omtrent 150 Danske, som for største Delen er i Forretninger, og de er gennemgaaende vel stillede. Her holdes Gudstjeneste 2 Søndage hver Maaned. (A. V. Andersen).

Massachusetts.

Boston har fra gamle Dage været Midtpunktet for alle New-England Staterne; flere af de vigtigste Bevægelser i det amerikanske Folks Historie har haft deres Oprindelse her; og endnu indtager den en ledende Stilling med Hensyn til Oplysning, Kunst, Videnskab osv. Siden Byen 1630 grundlagdes ved det inderste af Boston-Bugten, har den bredt sig ikke blot til begge Sider langs med Havet, men ogsaa mod Vest er den stadig trængt længere frem over Bakker og Dale, saa mange af de forhen omliggende Smaabyer er nu helt omsluttede af den, mens den stadig rykker nærmere mod andre. Det er derfor et uhyre Areal, Byen nu omfatter, hvad der igen er Aarsag til

de store Afstande, som ikke kendes i evropæiske Byer af tilsvarende Indbyggerantal. At komme frem og tilbage i denne By tager et dybt Greb baade i Folks Tid og Penge.

Omegnen er smuk med mange Skove, men ikke særlig frugtbar, saa det meste af, hvad der forbruges til dagligt Underhold for de 700,000 Indbyggere, maa hentes langvejs fra. Derved bliver det dyrt, og alt, hvad der skal til, koster meget mere end i det indre af Landet. Tillige er Huslejen høj. Hverken i Boston eller nogen af dens Forstæder faar man i et ordenligt Kvarter en 4—5 Værelses Lejlighed billigere end 12 Dollars om Maaneden, og ønsker man de moderne Bekvemmeligheder med, saa kommer den let op til 15—18 Doll. Derfor er det ikke underligt, at der for Kost og Logi betales 4—5 Doll. om Ugen.

Arbejdet i en Storstad som Boston er naturligvis af meget forskellig Slags. Og da det er saa dyrt at leve, kan en mindre Løn i vestligere Egne give større Overskud. Bedst stillede er som Regel de ugifte. Mange Familier synes ikke at være kommen videre, end de med Dygtighed og Sparsommelighed kunde være naaet hjemme i deres eget Land. — De danske Tjenestepiger er efterspurgte i alle større Huse. Saa længe de ikke kan tale Sproget er Lønnen sjælden over 3 Doll. om Ugen; senere kan den stige til 4—6 Doll.; men saa kræves der ogsaa meget Arbejde, og ofte gives der kun liden Fritid. Afstanden mellem Herskab og Tyende er i det hele langt større end i de mindre Byer i Vesten. Nogle Piger søger til Systuerne for at opnaa en Stilling, hvor Aftenen er deres egen. Men selv om de saa tjener 9 Doll. om Ugen, bliver deres virkelige Indtægt dog ikke større end en god Tjenestepiges Løn, og det er for mange et mere trættende Arbejde.

Af Mænd har Maskinister og Cigarmagere lettest ved at faa gode Stillinger. Deres Løn er sjælden under 15 Doll. om Ugen, i Reglen over. En Murer kan om Sommeren tjene 4 Doll. om Dagen, naar han først har lært Sproget. I de mange omliggende Gartnerier er der om Sommeren Arbejde for dygtige Gartnere. Lønnen er 2—3 Doll. om Dagen, men kun faa har Arbejde hele Aaret. I Forretningerne findes kun faa Danske. Flertallet af de indvandrede arbejder paa Værksteder og Fabrikker; dér kan de bruges straks efter deres Ankomst og har samme Fortjeneste baade Sommer og Vinter. Mange begynder med 8 Doll. om Ugen, men naa'r senere til 12—16. Lidt over 2 Doll. om Dagen synes at være Gjennemsnittet baade for ældre og yngre. En Mand med Familie kan lige netop leve sorgløst deraf, saa længe ikke Sygdom eller Uheld indtræder. Haandværkerne er i Almindelighed bedst stillede, men de lider stadig under Arbejdsløshed om Vinteren. Dette gælder f. Eks. næsten alle Malere. Selv om Sommeren kan de blive ledige nogle Uger ad Gangen, da der er stor Uro i Arbejderforholdene med mange Strejker og Standsninger af forskellige Grunde.

Foruden en livlig Jernbane- og Dampskibsfart har Boston et tæt forgrenet Net af Sporvognslinier ud over hele New England.

Den dansk-lutherske Menighed i Boston, der blev stiftet for 15 Aar siden, har sine fleste Medlemmer blandt yngre Mænd og Kvinder, der er indvandrede i de senere Aar. Gudstjeneste afholdes hver Søndag Aften Kl. 7¹/₂.

Maynard. Omtrent 30 Mil fra Boston findes der en dansk Koloni og d. luth. Menighed i en lille Fabriksby Maynard med 5000 Indb. En stor Uldvare-Fabrik (Spinderi og Væveri) sysselsætter ca. 2000 Mænd

og Kvinder, hvoraf adskillige er Danske. Som de fleste andre Fabrikker af den Slags giver den kun lille Løn, da den kan bruge Folk af alle Slags, uanset om de kan Sproget eller ej. (M. F. Blichfeldt.)

Maine.

Portland er en By paa 55,000 Indbyggere og ligger ved Atlanterhavet omtr. 100 engelske Mil nordøst for Boston. Byen har en udmærket Havn, maaske den bedste Havn i de Forenede Stater. Byen er i stærk Vækst og har en udstrakt Handel; især om Vinteren, naar Havnene i Canada fryser til, er Skibsfarten herfra overmaade stor. En stor Del af de Danske her arbejder i Havnen, hvor de til Tider kan tjene fra 15—30 Doll. om Ugen. Her er en Svovlstikfabrik, en »Screen-fabrik«, en Lervarefabrik m. m. foruden de forskellige Snedker- og Drejerværksteder, hvor der arbejder Danske. Lønnen varierer fra 1½—3 Doll. om Dagen. Lønnen for Piger, naar de kan tale Sproget nogenlunde, er 3—4 Doll. om Ugen. Der er megen Efterspørgsel efter danske Piger, enhver ordentlig dansk Pige vil straks kunne faa Plads og til Begyndelse tjene 2½ Doll. om Ugen. Huslejen er forholdsvis billig. Der kan faas en ret god Lejlighed for 10—12 Doll. om Maaneden, ja, der er de Landsmænd, som har pæne Lejligheder for 8—9 Doll. En stor Del ejer deres egne Huse. Prisen for Kosten er for Karle 4—5 Doll. og for Piger 3—4 Doll. om Ugen. Vi har Kirke- og Præstebolig med Gudstjeneste hver Søndag, Søndagsskole og Lørdagsskole, en Ungdomsforening, som holder Møde to Gange maanedlig. Der gaar Passagerskibe direkte hertil fra England, baade Allan- og Do-

minion-Liniens Skibe anløber Portland. Fra Boston kan man sejle hertil med Dampskib eller tage med Boston—Maine Banen, fra Canada med Grand Trunk-Banen. Udenfor Byen er der godt Farmland; baade i Scaboro, Falmouth og Cumberland bo en Del danske Farmere. (K. Brückner.)

Ohio.

Denne Stat har kun faa danske Indbyggere. Dog har den danske Kirke i nogle Aar haft en Præst i Virksomhed i *Cleveland* og Omegn.

Indiana.

Her var i sin Tid i Indianapolis en af de aller første danske Menigheder, og en lille dansk Koloni er bleven ved at holde sig, men den synes nu baade i kirkelig og folkelig Henseende at være gledet bort fra det danske.

Illinois.

Denne Stat er bleven saa tidlig opdyrket og saa tæt beboet, at vore Landsmænd for det meste kom for sent til

at blive Ejere af dens rige Jorder. Ganske vist findes der en Del danske Selvejerbønder paa nogle af de nedenfor nævnte Steder, men saa vidt mig bekendt er de fleste danske Farmere i Ill. *ikke* Selvejere. Men maa en Familie maa jo ogsaa være glad ved at kunne begynde med at forpagte (»rente« kaldes det her) en Farm. Der er Danske flere Steder i Byerne, men kun i betydeligt Antal i

Chicago. Denne By, der tæller 1,800,000 Indb., dækker et Fladerum af 192 Kv.-Mil (engl.), og maaler 25 engl. Mil fra Syd til Nord og 6—10 Mil fra Vest til Øst. Den har 10,166 danske Indb. eller 1,7 pCt. af det samlede Indbyggerantal*).

Her finder vi Landsmænd i alle Livsstillinger, lige fra Gadesjoveren og Tiggeren til den rige Handelsmand, der bor i et Slot, som en Fyrste kunde have Grund til at misunde ham — om ikke Husets Udstyr saa dog selve den flotte og kostbare Bygning. Men selvfølgelig er de fleste jævne Arbejdere enten ved Fabrikker eller Haandværkere eller andre af de tusinde Ting, her er at gøre; og ikke 1 af 100 har nogen som helst Udsigt til at komme videre end at have et jævnt godt Udkomme. Det kan lige saa lidt anbefales Folk at rejse her til som til andre af de store Byer; men for deres Skyld, der *vil* til Chicago, har jeg indhentet Oplysninger fra en Mand, der selv rejste dertil med sin Familie fra Danmark for over 11 Aar siden, og som vel har arbejdet sig op til ret gode Kaar, men som ogsaa har bedre Forudsætninger end de fleste for at kunne »albue sig frem«. Hvad han skriver, følger her, og er, saa vidt jeg kan bedømme det,

*) I Chicago bor 22,000 Nordmænd og 49,000 Svenskere.

en afgjort sand og sund Fremstilling af de timelige Vilkaar, der er at finde i Chicago.

»— I en By som Chicago er der som Regel altid Arbejde at faa, og til forholdsvis god Betaling, sammenlignet med, hvad der kan tjenes i Danmark, for Folk, som vil og kan arbejde, og som ikke holder sig for gode til at tage fat paa hvad som helst, der byder sig, navnlig i Førstningen, og som ikke taber Besindelsen, naar de hører, at der betales 2, 3, ja 4 Gange saa meget om Dagen ved andet Arbejde, end hvad de i Øjeblikket har, og saa løber efter dette. De Folk, der holder stadigt Arbejde til en mindre Løn, har gerne noget i Behold, naar Aaret er omme, hvorimod de, der synes, de burde være rige i en Fart, og derfor løber fra det ene til det andet, ofte ender med at skylde for Kost og Logi inden Aaret er omme, i Stedet for at have noget tilovers. Jeg finder, det er nødvendigt, at dette nævnes, fordi jeg véd, hvad jeg taler om. Jeg har 11—12 Aars Erfaring, og jeg véd, at der er næppe 1 af hver 10, der kommer til Chicago, som driver det videre end at have »fra Haanden i Munden«.

Efter nogle faa Aars Ophold i Chicago gaar det gerne saaledes, at de, som imidlertid har stiftet Familie og gerne vil fra Byen, ikke kan rejse; men de, som endnu kan rejse derfra, vil ikke, fordi de har faaet en afgjort Smag paa Livet i den store By med de alt for let tilgængelige Adspredelser, der tilsidst synes dem lige saa nødvendige som det daglige Brød, men som suger og tærer til Marv og Ben baade paa Livet og Fortjenesten.

Der er dog *nogle*, der tjener godt og forstaar at holde Hus med det, paa samme Tid som de lever med og er vaagne og yder deres Bidrag til Kirke og Skole, og

som efter nogle Aars Forløb kan rejse paa Landet og købe en Ejendom eller begynde en Forretning for dem selv.

Piger, som er vante til Orden og Renlighed, og som forstaaer at lave Mad, vil i Løbet af kort Tid kunne tjene 3—6 Doll. om Ugen. Ved Vask og Strygning betales der indtil det dobbelte, men paa egen Kost. Butiksjomfruer faar kun 3—4 Doll. om Ugen paa egen Kost; de, der da skal betale for Kosten, maa dertil bruge hele Lønnen, saa der bliver intet til Klæder; men det er i Reglen ogsaa kun indfødte, der søger den Slags Arbejde, fordi de ikke vil gøre Husgerning.

For voksne, arbejdsdygtige Mænd er der mange Slags Arbejde. Murere faar 50—55 Cts. i Timen, Tømrere 35—50, Haandlangere $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ Doll. om Dagen, Kuske $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ Doll. om Dagen; Gartnere og Landarbejdere 20—35 Doll. om Maaneden med Kost og Bolig, Banearbejdere $1\frac{1}{2}$ Doll. om Dagen (omtr. 28 forskellige Jernbanelinjer gaa ind til Chicago), Cementarbejdere 30—40 Cts. i Timen.

Nu maa det forstaaes, at i de højere lønnede Arbejder er det mest usikkert og ustadigt at faa Arbejde. Og det er dyrt at leve Vinteren over uden Fortjeneste. «

(Ludvig Moshæk.)

Der er flere danske Kirker i Chicago, baade lutherske og andre. De lutherske Kirker, som tilhører «den danske Kirke», findes paa følgende Steder:

Sydsiden (the south side): St. Stefans evangelisk lutherske Kirke, Nr. 3621 Armour Ave.

Vestsiden (the west side): Trinitatis dansk evg. luth. Kirke, 106 Bickerdike Str.

Nordsiden (the north side): St. Ansgars d. evg. luth.

Kirke, 788 N. Washtenaw Ave. Højskolehjemmet, 3925 Michigan Ave.

Paa Nordsiden er der ogsaa et dansk Børnehjem, som optager forældreløse (eller moderløse) Børn. Det opholdes ved frivillige Gaver dels fra Menighederne i Chicago og dels fra de andre Menigheder Landet over.

Den danske Konsul i Chicago er Chr. H. Hansen, Room 407, Nr. 59 Dearborn Str.

Dwight er en By med ca. 3000 Indb. omtrent 70 Mil sydvest for Chicago ved Chicago—Alton-Banen. Blandt Byens mange danske Borgere er der flere Forretningsmænd. De fleste af Danskerne bor dog i Omegnen som Farmere, og de fleste er vel stillede, mange er Selvejere. En Farm koster her fra 100 og op til 150 Doll. pr. Acre (en Acre = 6 Skp. Land). Forpagtningsafgiften er 4—5 Doll. pr. Acre eller $\frac{2}{5}$ eller mere af Avlen. Karleløn 20—25 Doll. om Maaneden i 8—9 Maaneder; Pigeløn 2—4 Doll. om Ugen. En Fabrik, som laver Høpresser, betaler $1\frac{1}{2}$ Doll. eller mere om Dagen. Paa Teglværket betales der 2 Doll. om Dagen i Sommertiden. Jernbanearbejdere faar $1\frac{35}{100}$ Doll. om Dagen. Kosten er 4 Doll. om Ugen. Husleje fra 6 til 10 Doll. maanedlig.

St. Peters dansk-luth. Menighed har Kirke, Skole og Præstebolig, med stadig Gudstjeneste og med dansk Skole i Ferietiden foruden Søndagsskole.

Den bedste Tid at faa stadigt Arbejde er sidst i Marts eller først i April.

For det nærliggende *Gardner* gælder det samme, som er sagt om Arbejdsforholdene her.

(G. L. Smidt og Jacob C. Hansen.)

Sheffield er en større Stationsby, 133 Mil vest for Chicago ved Rock Island Banen. Landet er dels Skovland, dels Prærieland, og Majs er her som andre Steder i Illinois Hovedafgrøden. Rundt om Byen findes større Kullejer i ringe Dybde. Her er ogsaa fortrinligt Ler til Mursten, og der er Tale om at anlægge et stort Teglværk. Ikke faa af Danskerne arbejder i Kulminerne; mange er Farmere og ret velstaaende. Der er ikke faa Eksempler paa, at dygtige og ihærdige Mænd, uden Midler til at begynde med, i faa Aar har kunnet tjene Penge nok til at købe en Farm.

Prisen paa en Farm er fra 75 til 100 Doll. pr. Acre. Karle- og Pigeløn som ved Dwight. De første Danske kom hertil for 40 Aar siden, og her har været dansk luth. Menighed siden sidst i Halvfjerserne. Her er baade Kirke og Præstebolig og bosiddende Præst. — I de senere Aar har der saa godt som ikke været nogen Indvandring hertil, skønt her er saa gode Betingelser som nogen Steder.

En anden lille dansk Nybygd, *Green River*, ligger ikke langt herfra. Begge Steder er de fleste Lolliker.
(A. J. Turpgaard.)

Michigan.

Denne er en Skovstat, og største Delen af den er omgiven af de store Søer Michigan og Huron; men en Part af Staten ligger mellem Søerne Michigan og Superior, og her er rige Jern- og Kobberminer.

Detroit er en By paa 335,000 Indb. og en af de smukkeste i hele Landet. Den ligger ved den for-

holdsvis lille St. Clair Sø (mellem Huron og Erie Søerne). Her findes ca. 200 Danske med egen Kirke og bosiddende Præst; Gudstjeneste og Søndagsskole hver Søndag. Byen er i stadig Vækst, og her er Arbejde at faa for enhver, der er villig til at tage fat. De bosiddende Danske vil altid gerne hjælpe Nykommere med Raad og Daad. Særlig Trang er her til dygtige Tjenestepiger, der kan faa 3—5 Doll. om Ugen, og de har megen Frihed.

Efter Skovbrand

Haandværkere har let ved at faa Arbejde, og Lønnen er: Jernstøbere 3 Doll. om Dagen, Møbelsnedkere $2\frac{1}{2}$ Doll., Hustømrere 3 Doll., Murere $4\frac{1}{2}$ Huslejen er temmelig høj For Kost og Logi betales $3\frac{1}{2}$ à 4 Doll. om Ugen hos private Familier.

Fra New York gaar »West Shore and Wabash« Banen samt »Grand Trunk« Banen over Buffalo gennem British Canada til Detroit.

Den dansk-lutherske Kirke er: St. Petørs Kirke,

Catherine Street nær St. Aubin Ave. Præstens Adresse findes altid paa et Skilt paa Kirken.

(N. V. Holm.)

Grand Rapids, vest for Detroit, har 100,000 Indb. og er den næststørste By i Staten; den gennemskæres af en stor Flod, Grand River, og en Mængde Jernbaner gaar herigennem. Den gælder for at være Verdens første By paa Møbelfabrikationens Omraade. Her findes ca. 50 Møbelfabrikker, og enkelte af disse sysselsætter henved 500 Mand. Arbejdet er nogenlunde stadigt Aaret rundt, men Betalingen gennemgaaende lille. Dette skyldes nærmest Hollænderne, af hvilke der findes 30,000, og disse tarvelige og nøjsomme Mennesker er i Stand til at ernære sig for en mindre Dagløn end Tyskere og Skandinaver, og er tillige villige til at arbejde for hvad der bydes dem. — Her findes ogsaa adskillige Sømstøberier og Maskinfabrikker.

Her bor kun omkring ved 60 danske Familier; men de har dog en luthersk Menighed, og Præsten bor der. De fleste af Mændene arbejder paa Fabrikkerne og har nogenlunde godt Udkomme.

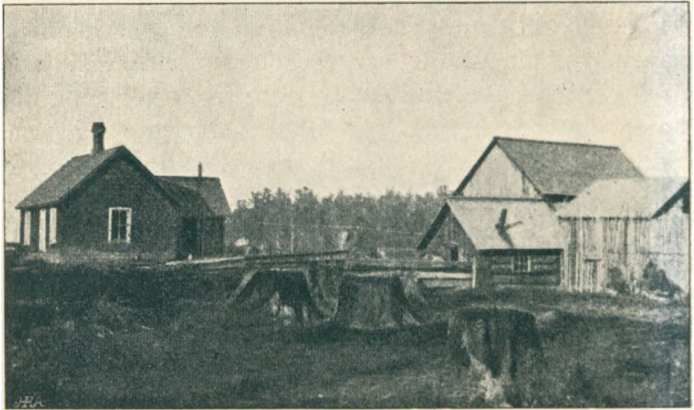
Jorden omkring Byen er godt opdyrket og i høj Pris. Man avler Majs, Kartofler og en Del Frugt, særlig Ferskener og Vindruer. Nordvest for Grand Rapids bor der en 40 danske Farmere ved *Ashland* og *Grant* Stationer paa Pere Marquette Banen.

(Aage Andersen.)

Muskegon. Længere mod Nordvest for Grand Rapids ude ved Michigansøen ligger Byen Muskegon ved en Flod og en lille Sø af samme Navn.

Var man kommen hertil for 66 Aar siden, kunde

man have set enkelte Mænd i Færd med at opføre en Savmølle nede ved Flodens Udløb i en Udkant af Michigans mægtige Skove. Pladsen var heldig valgt. Træ var der nok af inde i Landet, og det kunde uden stor Bekostning sendes ned ad Floden. Tid efter anden kom der flere Savmøller til, og i 1887 var deres Tal naaet op til 45. Da var Muskegon Verdens største Savmølleby. Tusinder af arbejdsdygtige Karle var strømmet til fra Europa og Amerika og havde fuldt op af godt betalt Arbejde.

Nybyggerhus i Skoven.

Nu hører Savmøllertiden Historien til. Der er kun 4 Møller tilbage, og kun i den travle Sommertid sysselsætter de ca. 200 Mand. Men Byen faldt dog ikke med Savmøllerne. Da disse standsede deres Virksomhed i Halvfemserne, blev der knappe Tider for Arbejderne; men en tiltagende Fabriksvirksomhed har atter bragt gode Tider, saa Byen, der har henved 26,000 Indb., er i Fremgang paany.

Foruden udmærkede Jernbaneforbindelser og elek-

triske Sporveje har Byen en Del Skibsfart. Hver Aften, saa længe Isen ikke hindrer det, sejler to vel indrettede Dampskibe de 114 Mil til Chicago, og et tredje sejler til Milwaukee i Wisconsin, hvortil der er 80 Mil.

De fleste af de her boende Danske begyndte for flere Aar siden som Arbejdere ved Savmøllerne; men nu har Flertallet andet Arbejde — Snedkere, Bygnings-tømrere, Malere, Murere, Smede, Fabriksarbejdere. Nogle er Købmænd, Slagtere eller har Isforretning osv. Af Nykommere har Haandværkere lettest ved at faa Arbejde, særlig i Møbelfabrikker og ved andet Træarbejde.

Løn: De organiserede Murere faar 50 Cts. i Timen og har 8 Timers Arbejdsdag; Bygningssnedkerne samme Arbejdstid, men kun 35 Cts. i Timen. Paa Fabrikkerne er Begyndelseslønnen fra $1\frac{1}{4}$ til $1\frac{1}{2}$ Doll. om Dagen med stadigt Arbejde hele Aaret. Tjenestepiger faar i Begyndelsen 2 Doll. om Ugen, siden lidt mere. Kost og Logi for mandlige Arbejdere $3\frac{1}{2}$ Doll. om Ugen.

Den dansk-lutherske Menighed, der har bestaaet i 30 Aar, har Kirke og Præstebolig Nr. 7 New Street. Kirken er hyggelig, og der er Gudstjeneste hver Søndag samt desuden andre Møder, dansk Børneundervisning Lørdag og Søndag, samt i Ferietiden.

Omkring Byen avles der megen Frugt, og i Frugt-tiden afgaar der daglig til Chicago Jordbær, Hindbær, Vindruer, Ferskenes, Æbler og Pærer. Jorden svarer til den lette, sandmuldede Jord i Danmark.

(H. Ravn.)

Ludington (længere nord ved samme Kyst) har en dansk Befolkning i gode Kaar, og baade her og i den danske Nybygd *Victory* virker en dansk luthersk

Præst. Men for Tiden fraraades Indvandring dertil, da de fleste Savmøller er nedlagte, og der er ikke de Indtægter, som der var før.

(O. Gregersen.)

Noget lignende gælder for *Manistee*, der ligger endnu noget længere nord paa ved samme Kyst. Skovene er huggede ned, Savmøllerne er for største Delen nedlagte, og der vil næppe blive Betingelser for stor Indvandring i Fremtiden. Dog er der foruden 7 Savmøller, hvis Arbejdere væsentlig er Skandinaver, tillige Saltbrønde. Ved Hjælp af store Maskiner og lange Rør føres Vand ned i Jorden og opløser Saltet, hvorefter Saltvandet drages op i store Beholdere. En Del Fabriksvirksomhed er ogsaa i Opkomst ligesom i Muskegon — saaledes fabrikeres her Skotøj, Legetøj og Møbler. Løn fra 1—2 Doll. om Dagen. Tjenestepiger faar 2—4 Doll. om Ugen. Der er ikke faa danske Forretninger. I Omegnen ogsaa nogle danske Farmere. Prisen for godt Frugtland er 30—50 Doll. pr. Acre. — Der er god Jernbane- og Dampskibsforbindelse med Omverdenen. — Danskerne her er hovedsagelig fra Langeland og Falster. Her har været dansk-luth. Menighed i snart 30 Aar, og den er endnu den største af Bymenighederne i Michigan; har en smuk Kirke og en god Præstebolig. Her er ca. 1000 Danske, af hvilke 300 tilhører Menigheden.

I *Big Rapids*, der ligger inde midt i Michigan, omgivet af ret godt Agerland, er der en dansk luthersk Menighed paa ca. 100 Medlemmer. Danskerne i Byen arbejder mest paa Fabrikker — Møbelfabrikker, Kakkelovnsfabrikker og Conservesfabrikker —, men og-

saa ved Jernbanerne er adskillige sysselsatte. Lønnen er $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ Doll. om Dagen. »Pere Marquette« Banen gaar dertil fra Muskegon og »Grand Rapids & Indiana« Banen fra Grand Rapids. Indvandringen hertil er ubetydelig, og de unge rejser bort, saa Danskheden vil næppe holde sig ud over nuværende Slægtled. — Danskerne har en smuk og meget hyggelig Kirke, hvor der holdes dansk Gudstjeneste en Gang om Maaneden. (L. S. Larsen.)

Grayling med 1200 Indb. ligger 200 Mil nord for Detroit ved »Michigan Central« Banen. Det er en Savmølleby, hvor Savmøllerne endnu er i fuld Virksomhed Aaret rundt, og der har aldrig været Mangel paa Arbejde selv i de daarlige Aar. I de sidste Aar har Daglønnen været 1 Doll. $62\frac{1}{2}$ Cts., og da Møllejerne er danske (»Salling, Hanson & Co.«, som begyndte deres Forretning for 26 Aar siden), er der mange danske Arbejdere i Forhold til Byens Størrelse. Ved Skovarbejdet betales der 26 Doll. maanedlig og Kosten, og der er næsten altid Mangel paa Folk. Her er en dansk-luthersk Menighed med en smuk Kirke og Skole og Præsten boende paa Stedet.

(A. P. W. Bekker.)

Wisconsin.

Racine er en smuk By med 30,000 Indb. ved Vestkysten af Michigansøen, 62 engl. Mil nord for Chicago. Baner, der fører til Racine derfra, er »Chicago & North-Western« og »Chicago, Milwaukee & St. Paul«.

Her kan særlig faas Arbejde ved Fabrikker, som tilvirker Agerbrugsredskaber og Maskiner — Vogne, Plove, Tærskemaskiner, Høstmaskiner, osv., og mange af vore Landsmænd har arbejdet dér, til de kunde gaa længere Vest og købe Landejendomme. Smede, Træarbejdere, Malere og Maskinister er der mest Brug for. Løn fra 2 Doll. og højere op. Der er ogsaa Fabrikker for Skotøj, Dampkedler og condenseret Mælk. Der findes 7000 Danske i alle Stillinger. Byens Borgmester er dansk født, ligesaa dansk Vicekonsul. Fra Racine udgaar flere danske Blade. Der er en Del Foreninger og flere danske Kirker. Bethania Menigheds dansk-lutherske Kirke og Præstebolig er 816 Union Street.

(P. Gøtke.)

Marinette ligger ved Gren Bay 250 engl. Mil nord for Chicago og 50 Mil nord for Byen Green Bay. De samme Baner, som er nævnt under »Racine«, gaar ogsaa ind til *Marinette* — (og til *Menominee*, der vel ligger i Michigan, men har saa nær Forbindelse og Fællesskab med *Marinette*, at de to Byer maa omtales under ét). Baade i *Marinette* og *Menominee* er der danske lutherske Menigheder, men Præsten for dem begge bor i førstnævnte By. De to Menigheder har Kirke og Skole hver for sig.

I Omegnen er der ingen Koloni bestaaende udelukkende af Danske; men spredte bor der en Del danske Farmere, flest ved Stefenson, en Snes Mil nord for *Menominee*.

De to nævnte Byer ligger hver paa sin Side af en Flod, der kommer inde fra dybe, tætte Skove. Derfor er Fabriksvirksomheden i begge Byerne særlig knyttet til Tømmeret, og hvad der frembringes deraf. Der er Tømmerskæring, Papirmøller, Tærskemaskine-

fabrik; men der er ogsaa Jernstøberier, Skotøjsfabrik, et elektrisk-mekanisk Værksted, og nu bygges der en stor Roesukkerfabrik i Menominee. Den almindelige Løn er $1\frac{1}{2}$ à $1\frac{3}{4}$ Doll. for 10 Timers dagligt Arbejde. Fagmænd faar op til 4 Doll. om Dagen; dog er det kun faa og særdeles dygtige, der faar mere end 2 à 3 Doll. daglig. Kosten er 13—16 Doll. om Maaneden. Tjonestepiger faar 2— $3\frac{1}{2}$ Doll. om Ugen. Huslejen for smaa Lejligheder 3 Doll. og for større og moderne udstyrede op til 30 Doll. maanedlig.

Uopdyrket Land i Omegnen sælges for 8—20 Doll. pr. Acre. Af dyrket Land er der kun lidt i Handelen.

(*Jürgens.*)

Withee ligger dybt inde i Wisconsin Skovland og er en af vore yngste, men dog største Kolonier. Byen ligger ved en Hovedbane, »Wisconsin Central«, omtrent 150 engl. Mil fra Tvillingbyerne St. Paul og Minneapolis, 200 Mil fra Milwaukee og lidt over 300 Mil fra Chicago. Den ligger altsaa ved Alfarvej og har let Adgang til nogle af de største Handelsmidtpunkter.

For 30—40 Aar siden var hele denne Del af Wisconsin dækket af uhyre Fyrreskove med Gran, Eg, Birk og andre Træarter hist og her. Omkring *Withee* har de vældige, slanke Fyrretræer hersket overalt. Disse Kæmper er imidlertid for længst fældede og førte til Savmøllen, saa kun Stubbene staar tilbage. Hist og her er nogle store Stammer, der har haft en eller anden Skavank, blevne liggende efter at være fældet; men til Trods for, at de nu har ligget paa Skovbunden i over 30 Aar, kan der endnu findes friske Stykker, som føres til Savmøllen, og som giver Nybyggerne billigt Bygningstømmer. Enkelte af disse Stammer, som nu sjælden findes i hele deres

Længde, kan dog maale op til 200 Fod med en Tykkelse af 3—4 Fod. Kun sørgelige Rester er tilbage af disse Egenes før saa stolte Skove; men des frodigere breder Sæden sig paa den frugtbare Jord.

Paa »den danske Kirkes« Aarsmøde i 1892 vedtoges det at grundlægge en dansk Koloni paa dette Sted;

Maskine til at rykke Træstubber op med.

næste Foraar begyndte Nybyggerne at strømme ind, og i de henrundne 10 Aar er Tilstrømningen vedbleven, saa der nu findes over 500 Danske i Kolonien. Den lutherske Menighed tæller noget over 70 Familier og ejer baade Kirke og Præstebolig. Den har i disse 10 Aar samlet sig om den gamle, ærværdige Pæstor A. S. Nielsen, som dog nu paa Grund af Alderdom

har trukket sig tilbage. Søndagsskolen (paa to Steder) samler omtrent 90 Børn. Desuden holdes der, som nu de fleste Steder, dansk Skole i Ferietiden, skiftevis paa flere Steder i Kolonien, saa der undervises ialt over 100 Børn. Ungdomsmøde holdes hveranden Søndag Eftm.

Det er strængt at rydde Skoven, men er den først ryddet, saa er Jorden her saare frugtbar. Rug, Hvede, Havre og Byg gror særdeles frodigt, og hvor Jorden er vel dyrket, trives Majsens ogsaa. Kløver og Timothe gror ingen Steder bedre, og i Almindelighed bliver Kløvermarkerne slaaede to Gange hver Sommer. Alle-rede før den ryddede Skovbund kan pløjes, saaes den til med Kløver og giver straks en frodig Græsning. Det er derfor naturligt, at Kreaturavl er Farmernes vigtigste Indtægtskilde, da det endnu er smaa Stykker, de har under Plov. I Withee er der Fællesmejeri, og 2 Mil fra Byen har en Dansker anlagt et Osteri, hvor Osten udelukkende laves af sød Mælk.

Her er altid Arbejde nok for Mænd, og Lønnen er omkring ved 20 Doll. om Maaneden og frit Ophold. Her er en Savmølle, som sysselsætter 5—600 Mand, og er der Tider, hvor Nybyggeren trænger til at tjene lidt Penge, inden hans Jord endnu ret giver nogen Indtægt, saa kan der næsten altid faaes Arbejde paa denne Savmølle, der arbejder uafbrudt Sommer og Vinter, Nat og Dag uden at standse. Lønnen dør er 35—40 Doll. maanedlig paa egen Kost. En mindre Savmølle ejes af en Dansker og skærer bl. a. Tømmer til Nybyggernes eget Brug. En anden Dansker driver et Teglværk. Der er danske Købmænd, dansk Doktor, Apoteker, Urmager, danske Smede, Skomagere osv. Af Byens 3—400 Indb. udgør Danskerne Hovedparten.

Nyt Skovland koster 15 Doll. Acren; delvis eller

helt opdyrkede Farme gaar op til det dobbelte eller firdobbelte; nærmest Byen endnu dyrere. Den frugtbare Jord og det behagelige Klima drager stadig Landsmænd til denne Koloni; men ogsaa Tyskere køber Land der i Nærheden. Helst ser man jo saadanne Landsmænd, som vil arbejde med i Kirke og Skole.

I Big Flatts, hvor Præsten fra Withee ogsaa prædiker, avles der navnlig Kartofler og Rug, da Jorden er sandet. Her kan Ejendomme købes langt billigere, men giver ogsaa mindre Udbytte. Dog er der god Indtægt af Kørerne. (P. Jensen.)

West Denmark.

Nogle faa Mil syd for Lake Superior („Øvresøen“) ligger Polk County i Wisconsin, hvor et Par Townships eller Kommuner for en stor Del er optagne af vore Landsmænd, saaledes Luck Town og Mill Town. En Del af Luck Town kaldes West Denmark. Egnen ligger højt, vist ca. 1200 Fod over Havet, og enkelte Steder stikker Grundfjældet igennem som graa, afrundede Kampestens Rygge. Nogle af Brøndene har jernholdigt Vand, der er aldeles klart, naar det pumpes op, men bliver rustfarvet under Luftens Paavirkning. Egnen er oprindelig en sammenhængende Skovmasse, gennemhullet af smaa, klare, fiskerige Søer. Men nu har Nybyggerne i over en Menneskealder ryddet op i den, og dog er endnu i Dag de dyrkede Pletter kun smaa Lysninger i Skoven. Ser man frem ad en af de Veje, der i lige Linje gaar

igennem Skoven for hver engelsk Mil, da synes Skoven at staa som en fast Mur til begge Sider; men gaar man frem ad Vejen, da ser man den ene Plet efter den anden, hvor Skoven er ryddet og afløst af veldyrkede Agre med Byg, Havre og Kløver saa frodigt, at man vanskeligt vil finde det bedre selv i vort Fædrelands rigeste Egne.

Her er saare hjemligt for Danske at færdes. I Skoven finder vi Løn, Eg, Lind, Valnød og Fyr som de almindeligste Træer med Hasselbuske som Underkov, og en tæt Vævning af Brombær og Hindbær, hvor Træerne tillader det. Risbøg findes her, maaske ogsaa den almindelige Bøg. Ser man saa Markerne gule af Løvetand og Engene af Kabbelejer med mange andre hjemlige Blomster og Urter iblandt, da synes det én hjemligt heroppe.

Men ikke mindre hjemligt er det at færdes blandt Beboerne i West Denmark, saa lidet amerikaniserede, saa jævne Danske, som de er i et og alt. Det mærkes mest, naar man taler med dem. Her er Mænd, som har levet i disse Skove 20—30 Aar, men kan tale med om dansk Aandsliv med virkelig dyb Forstaaelse, fordi de ved Bøger og Blade, tildels ogsaa ved deres Præsters Virksomhed har holdt sig aandelig vaagne; men da ogsaa fordi, de er komne fra kristelig og folkelig vakte Kredse i Fædrelandet. Her var ogsaa i nogle Aar en Skole til Uddannelse af Præster for de danske Menigheder her i Landet under Ledelse af Pastor Th. Helveg (nu i Valekilde, Sælland), og denne Skole har haft sin store Betydning for West-Denmarks Folk.

Skolen og Præsteboligen tillige med den danske Børneskole og den overmaade smukke Kirke, de nu har bygget, ligger nær ved de stejle Brinker af en

lille Sø. Et Par Mil derfra er Jernbanestationen Luck, i hvis Nærhed en lille dansk By er i Fremvækst. Spredte deromkring ligger danske Hjem i hundredvis. De smaa Nybyggerhytter er nu for det meste afløste af større og smukkere Bygninger og gode Stalde for Kvæget. Der er jævn Velstand blandt de ældre og gode Kaar ogsaa for dem, der skal begynde at skabe sig et Hjem. Da jeg i Sommer var der oppe, kom jeg forbi et nyt Hus, som lige var opført. »Den Mand, som bor der«, sagde min Ledsager, »kom her til for 6 Aar siden, og da havde han kun de bare Næver at arbejde sig frem med.»

Skøndt det *bedste* af Skoven er hugget op, er her dog Savmøller i Gang hver Vinter, og hvem der vil, kan tjene sig en god Vinterløn — fra over 20 til 30 Doll. om Maaneden — ved at arbejde for Savmøllerne. Unge Karle kan saaledes faa vel lønnet Arbejde baade Sommer og Vinter. For Tjenestepiger er der ikke meget at gøre. En Del af Farmernes Døtre rejser til Minneapolis at tjene, naar der ikke er Brug for dem hjemme. — For at komme med Jernbanen til West Denmark (Luck Station) skal man over St. Paul.

Jowa.

Denne Stat var fra først af lutter Prærieland d. v. s. uopdyrkede Græssletter. Nu skal man lede efter et Stykke uopdyrket Land. Næsten alt er bebygget og opdyrket, gennemskaaret af Veje for hver engl. Mil i retvinklede Firkanter og Markerne indhegnede af Pigtraad. Jernbaner ligge saa tæt ved hinanden, at kun faa Steder har

langt til en Station. Agerdyrkning og Mejeridrift over hele Staten. Meget af Jorden trænger til at draines; men i de senere Aar gaar dette Arbejde ogsaa for sig efter en saa stor Maalestok, at der næsten ikke kan skaffes Drainrør nok.

Tjenestekarle faar en Løn af 20—25 Dollars maanedlig i 7—8 Maaneder, men i alle andre Maaneder, da der kun er lidet at bestille paa en Farm, faar de i Almindelighed kun Kosten for at hjælpe til ved Fodring og Malkning. En dygtig og sparsommelig Tjenestekarl kan i Almindelighed i faa Aar naa frem til at forpagte en Ejendom, og er han heldig dermed, kan han siden købe en mindre Ejendom eller flytte til andre Stater, hvor Jorden er billigere.

Mejerister faar en Maanedsløn af 50—75 Dollars, men de har et ubehageligt, strengt og usundt Arbejde, saa de holder i Almindelighed ikke ud til det i ret mange Aar. Det er heller ikke altid let at faa Plads som Mejerist.

Drainingsarbejdere kan tjene omtrent $1\frac{1}{2}$ Dollars om Dagen og Kosten, og naar Frosten binder Jorden, kan de arbejde ved Majshøsten, der ogsaa betales godt.

Jernbanearbejdere faar $1\frac{1}{4}$ Doll. eller lidt mere om Dagen paa egen Kost; men de faar da ogsaa Løn i Regnvejrsgage.

Tjenestepiger søger i Almindelighed til Byerne for at faa Plads, da kun faa Farmere holder Pige.

Tømrere og Murere faar $1\frac{1}{2}$ à 2 Doll. om Dagen samt Kosten, naar de arbejder paa Landet.

Hvad jeg her har nævnt, gælder saa omtrent ens for hele Staten, og jeg skal derfor ikke gentage dette under Omtalen af de enkelte Steder. Her arbejdes i Almindelighed haardt, og ingen ung Mand skal gøre

Regning paa at komme til noget lettere, end han er vant til hjemmefra. Dog letter det en Del, at der bruges Maskiner til alt. Enhver Tjenestekarl maa malke en hel Del Kør Morgen og Aften. Der malkes ikke om Middagen. Naboer skiftes til at køre Mælken til Mejeriet.

Clinton er en By paa 25,000 Indb. i det sydøstlige Jowa ved Missisippifloden 136 Mil vest for Chicago.

Den danske Kirke og Præstebolig i Clinton.

Her er en Mængde Danske, ikke mindst fra Sønderjylland, og mange har arbejdet her i en Del Aar, til de fik Penge nok til at rejse ud paa Landet og købe eller forpagte en Farm. Mange af disse har i Tidens Løb hørt til Menigheden i Clinton, som i en lang Aarrække havde nu afdøde Pastor Grundtvig til Præst. Denne Menighed tæller nu 161 Medlemmer; den har to Kirker, har dansk-engelsk Hverdagsskole i 9 Maa-

neder af Aaret, samt 3 Maaneders Skole i Ferietiden for de danske Børn, der gaar i de offentlige Skoler, og regelmæssig Søndagsskole.

Forskellige Foreninger til gensidig Støtte og selskabelige Sammenkomster findes der blandt Danskerne, og et Par af dem har egne Forsamlingsbygninger.

Det indre af Kirken i Clinton.

Der findes forskellige Fabrikker, saaledes for Vogne og Jernbroer, og et Par Savmøller. Foruden en udmærket Jernbaneforbindelse yder ogsaa Floden Clinton adskillige Fordele med Hensyn til Samfærdselen.

Tømrere faar 30 Cts. i Timen, Murere 45 à 50 Cts., Malere 30 Cts. Disse arbejder 9 Timer om Dagen.

Møbelsnedkere faar fra 2 til $2\frac{3}{4}$ Doll. om Dagen for 10 Timers Arbejde. En almindelig Arbejdsmand faar $2-2\frac{3}{4}$ Doll. for 10 Timers Arbejde. Almindelig Pigeløn 3 Doll. om Ugen. Huslejen er 7—8 Doll. mdl. for et almindeligt Hus. Kost og Logi $3\frac{1}{2}$ Doll. om Ugen.

Den danske Præst i Clinton betjener desuden danske Menigheder i nogle omliggende Byer, hvor der er et mindre Antal Danske, nemlig Sabula, Maquoketa og de Witt i Jowa, samt Savanna i Illinois.

(August Faber.)

Cedar Rapids, 60 Mil øst for Des Moines, har 30,000 Indb. og regnes for en af Jowas renligste og smukkeste Byer. Tre Jernbaner gaar ind til Byen, nemlig North Western, Milwaukee og Burlington. Disse Baner med Værksteder osv. sysselsætter mange Mennesker. Et Slagteri giver 800 Mand Arbejde. Her er Havregrynsmølle (den største i Verden), Stivelsefabrik, Støberier, Høvleværker, Pumpe- og Vindmøllefabrik, Bryggeri, Teglværker, Vognfabrik osv. Løn: 1,50—3 Doll. om Dagen paa egen Kost. Kost og Logi $3\frac{1}{2}$ Doll. om Ugen. Huslejen er 10 Doll. og mere maanedlig. Tjenestepiger faar 2—4 Doll. om Ugen. — En dansk Mand, Ud giveren af »Kvinden og Hjemmet« sysselsætter 40—50 Mennesker. Brødrene Boysen har det fineste Apotek i Byen. — Farmarbejde i Byens Omegn betales med 18—20 Doll. om Maanednen hele Aaret rundt. Sommerløn 25 Doll. mdl. — Jorden koster fra 50 til 150 Doll. pr. Acre. Forpagtningsafgift 4 Doll. pr. Acre. Den dansk-lutherske Kirke blev indviet 1894, men de kirkelige Tilstande har været noget omskiftende.

(H. Jessen og P. Knudsen.)

Marion ligger 6 Mil fra Cedar Rapids og har baade Jernbane- og Sporvognsforbindelse med denne. Her er ikke nogen Fabriksvirksomhed af Betydning, men Danskerne her er mest Farmere. Landejendomme koster her ca. 80 Doll. pr. Acre. Forpagtere giver $3\frac{1}{2}$ til 5 Doll. pr. Acre i Afgift. Her er ogsaa en dansk luthersk Menighed og dansk Skole i Ferietiden.

(S. R. Olesen.)

Bethlehems dansk-lutherske Kirke og Præstebolig
i Cedar Falls. — Iowa.

Cedar Falls ligger nordvest for Cedar Rapids. Det er en By paa 8,000 Indbyggere og har tre Jernbaner. Den er kendt som Skoleby, thi i den ligger Statens meget store Normal Skole, der stundom paa en Gang har 1200 Elever og 67 Lærere. Byen roses for sin Renlighed og Skønhed. Omtrent $\frac{1}{6}$ af Indbyggerne er Danske. Her var en af de første Menigheder i Amerika, og den fik en Præst fra Danmark allerede

1870. »Bethlehems danske evangelisk lutherske Menighed« i Cedar Falls har en smuk Kirke og en stor og smuk Præstebolig Nr. 1410 Main Street, og Kirken er tæt derved. Her er Gudstjeneste hver Søndag, og i Kirkens Kælderlejlighed er der en stor Foredragssal, hvor der holdes Foredrag, Sangøvelse eller Oplæsning hver Onsdag Aften. Her holdes ogsaa Søndagsskole, Aftenskole, hvor indvandrede unge Mennesker lærer Engelsk og de indfødte Dansk osv. Hele Kirkeejendommen, der har Front til Byens Hovedgade, har en Værdi af 30,000 Kr.

Ogsaa i timelig Henseende er Danskerne i Cedar Falls gaaet godt frem, og flere sidder i rigtig gode Stillinger. Her er dansk Læge, Tandlæge, Apoteker, Sagfører, Bankører og Forretningsfolk i alle forskellige Forretninger. Ikke at forglemme, at herfra udgaar Bladet »Dannevirke«, der nu snart i 25 Aar har været vort Højskoleblad her ovre ved Siden af at gøre Tjeneste som almindelig Avis.

Her er lidt Fabriksvirksomhed og ved alm. Arbejde kan Nykommere næsten altid faa Fortjeneste. Løn 1 à 2 Doll. om Dagen; Haandværkere 1½ til 2 Doll. Tjenestepiger 2—5 Doll. ugentlig. Her som overal er danske Tjenestepiger meget søgte.

Waterloo, som ligger 7 engl. Mil derfra, men har livlig Jernbane- og Sporvognsforbindelse med Cedar Falls, er en By med 15,000 Indb. Her er flere forskellige Fabrikker og Lønnen lidt højere end i C. F.

Her er en dansk Menighed, der er Anneks til den i Cedar Falls og har Prædiken hver Søndag Eftm. og Søndagsskole. Desuden dansk Børneskole om Sommeren i Ferietiden.

Udenfor begge disse Byer lever en Del Danske

som Forpagtere af Landejendomme, og danske Arbejdskarle har let ved at faa Plads med en god Løn.

(N. P. Gravengaard.)

Fredsville er en lille ubetydelig Landsby omtrent 9 Mil sydvest for Cedar Falls. Foruden Kirken og Præsteboligen har den kun et Mejeri, en Butik og en Smedje. Men den er Midtpunkt for en af de største danske Landbrugskolonier i Amerika, der strækker sig over 40 engl. Kvadratmil. En Jernbane gaar igennem Kolonien, og 4 Mil fra Kirken er der en Station. Jorden er af allerbedste Slags, og den dygtige danske Befolkning er gennemgaaende vel stillet. Landejendomme er derfor dyre, idet de koster indtil 100 Dollars pr. Acre. Men Forpagtere er det ikke saa vanskeligt at blive, og disse klarer sig i Reglen godt.

Menigheden har 150 bidragydende Medlemmer, og Præsten er godt lønnet. Kirken er smuk og omgiven af en vel vedligeholdt Kirkegaard med danske Indskrifter paa Mindestøtterne. I Aar bygges der et stort og kostbart Forsamlingshus. I Ferietiden holdes der dansk Skole paa 5 forskellige Steder i Kolonien. Der er Gudstjeneste og Søndagsskole hver Søndag Form. undtagen en Søndag hver Maaned, da man samles om Eftm. af Hensyn til dem, der kører Mælk til Mejeriet. Thi dette staar kun stille én Dag om Aaret, Juledag.

(S. D. Rodholm.)

Hampton og *Latimer*, nordvest for Cedar Falls, er mindre Byer; men imellem dem er der en temmelig stor dansk Landbefolkning med to danske Kirker. Forholdene iøvrigt lig de før nævnte, kun er Jorden knap saa dyr og Arbejdslønnen maaske ikke fuldt saa høj.

Des Moines er Jowas Hovedstad, og den er i en særegen Forstand en Slags Hovedstad for os Danske i Jowa, idet her ligger den danske Kirkes »lærde Skole«, hvor der uddannes Præster og Lærere til Menighederne af den danske Kirke, men hvor ogsaa en Mængde andre unge af begge Køn faar en videregaaende Uddannelse baade paa det danske og det engelske Sprog.

Skolens officielle Navn er *Grand View College*, og, som Navnet tyder paa,*) er der en storartet Udsigt fra Skolebakken ned over Byen med den prægtige Regeringsbygning »Jowa State Capitol«. Skolens hidtilværende Forstandere og nogle af dens Lærere er uddannede ved Københavns Universitet andre af Lærerne ved højere Skoler her i Landet. Hvem der ønsker at sætte sig i Forbindelse med Skolen, kan adressere Brevet: To the President of Grand View College, Des Moines, Jowa. Men Brevet kan selvfølgelig skrives paa Dansk.

Des Moines er en ung By, kun 50 Aar gammel, men har allerede over 300 mindre og større Fabrikker. I Byens nærmeste Omegn er der mange Kulminer, hvor Tusinder af Arbejdere tjener en Løn af 2 til 4 Doll. om Dagen. De, der arbejder i Byens offentlige Parker og ved alm. offentligt Arbejde faar 2 Doll. om Dagen (8 Timer); andet alm. Arbejde betales med $1\frac{3}{4}$ til 2 Doll. (8—9 Timer), paa egen Kost. Tømrere og Snedkere faar $2\frac{1}{2}$ —3 Doll. om Dagen (8 Timer). Karle hos private Familjer faar 20—25 Doll. om Maaneden og Kosten. Pigeløn 3—5 Doll. om Ugen, og der er altid Plads for Piger — ogsaa til Fabriksarbejde, Vaskeri-Arbejde osv. Indvan-

*) »Grand View« betyder »den vide Udsigt« eller »Storsyn«.

dringen her til har ikke været saa stærk i de senere Aar, som til andre store Byer. Des Moines er en særlig god Plads for Gartnere, der altid vil finde Marked for deres Frembringelser. — Forpagtninger kan faas i Nærheden af Byen for 3 Doll. pr. Acre.

Danske, som holder af at bo i Nærheden af den danske lærde Skole (»Grand View College«), kan leje eller bygge sig et Hus der og bo saavidt udenfor Byen, men alligevel have Arbejde i Byen, da der er udmærket Sporvognsforbindelse, og man kan køre 9 engl. Mil for 5 Cts. — En lille Lejlighed med 4—5 Værelser koster 8—10 Doll. om Maaneden. Et Hus med 6—7 Værelser og egen Have vil koste mindst 15 Doll. om Maaneden. — God Kost og Værelse 3,50—4 Doll. om Ugen.

Den danske Menighed, som i de senere Aar har haft Præsteskolens Forstander til Præst, har endnu ingen Kirke. Unge Folk, der tjener i Byen, saa vel som Byens danske Borgere, kan med Lethed faa Adgang til Møder paa Præsteskolen.

(M. Lauritsen.)

Ringsted ligger 150 engl. Mil nord for Des Moines. Det er en smuk lille Stationsby ved Chicago & North Western Banen. De fleste af Byens Indbyggere er Danske, og den er Midtpunkt for en blomstrende dansk Nybygd, hvor de fleste af Landboerne er Selvejere. Skønt det er tæt ved Jowas Nordgrænse, gror Majsen godt her, og foruden den avles ikke stort andet end Havre og Hø (Kløver og Thimothe). Smørproduktion, Svineavl og Studedefning er Hovedindtægtskilden. Det meste af hvad der avles, bliver fodret op. Sommergræsningen er fortrinlig. Her gøres meget Drainingsarbejde, og Jorderne stiger stærkt

i Pris. Mangen en Farm, der for 6 Aar siden kunde købes for 35 Doll. pr. Acre, vil nu koste det dobbelte. Forpagtere giver $2\frac{1}{2}$ Dollars pr. Acre i Afgift.

Her er to danske Kirker. St. Pauls Kirke i Byen hører til »den forenede Kirke«, St. Johannes Kirke øst for Byen hører til »den danske Kirke«. Ved sidstnævnte er der en dansk Skole midt imellem Kirken og Præstens Have, og her undervises Børnene i Dansk og den lutherske kristelige Børnelærdom i den Tid af Sommeren, de ikke gaar i den engelske Skole. Om Vinteren har der været en Slags Efterskole med Lærere, som underviste baade i Dansk og Engelsk. Der er i Alm. Gudstjeneste i Kirken hver Søndag og Foredrag eller Oplæsning i Skolen en Aften hver Uge. En dansk Forening i Ringsted har en ret god Samling af dansk Skønlitteratur.

Newell ligger ogsaa nord for Des Moines, men mere vestlig end Ringsted ved Illinois Central Banen. Byen har ikke saa mange danske Indbyggere. Den danske Kirke med Skole og Præstebolig ligger i Ud-kanten af Byen. Gudstjeneste og Skolegang som i Ringsted. Omegnens danske Farmere er ogsaa her for det meste Selvejere og flere af dem velstaaende Folk. Landet er lidt dyrere end ved Ringsted.

Vest for *Newell* ved *Alta* Station bor ogsaa mange Danske. Præsten i *Newell* prædiker der en Gang om Maaneden, men de kirkelige Tilstande er ikke gode. da Sekterne tidlig fik Indpas. Noget lignende kan siges om *Rolfe*, der ligger midt imellem *Newell* og Ringsted; her er maaske en 50 danske Familier, men de er for spredte og splittede til, at noget kirkeligt Liv kan trives iblandt dem.

Oak Hill ved Rock Island Banen vest for Des

Moinés har ogsaa dansk Landbefolkning. Nærmeste Byer er Brayton og Atlantic. Her er ogsaa luthersk Menighed med fast ansat Præst, egen Kirke og Skole. De ældre danske Farmere her paa Stedet har boet her i 35 Aar, og nogle er rige Folk. Jordpriserne som ved Ringsted eller lidt højere. Karleløn højere, op til 30 Doll. om Maaneden i 8—9 Md. af Aaret.

Exira ligger nord for Oak Hill, og Præsten derfra prædiker i den danske Kirke ved *Exira*. De økonomiske Forhold som ved Oak Hill.

(V. S. Jensen.)

De ovennævnte to Byers Opland med danske Farmere er imidlertid Part af en stor Koloni af Danske, den største i hele Amerika. Man kan kalde den *Elk-Horn Kolonien* efter den Del af Kolonien, der er mest kendt, fordi dør i 1878 byggedes den første danske Folkehøjskole i Amerika. Med Elk-Horn som Midtpunkt ligger her den ene danske Bondegaard (Farm) ved Siden af den anden i en Strækning af henved 40 engl. Mil i Øst og Vest og noget lignende i Syd og Nord, og man mener, at her ialt bor 50,000 danske Mennesker, naar man regner baade indvandrede og indfødte. Dette af Danske beboede Omraade ligger imellem og omkring Byerne *Atlantic, Brayton, Exira, Audubon, Harlan, Marne, Avoca* og *Shelby*, foruden de to store danske Landsbyer (uden Jernbane men med ikke liden Forretning) *Elk-Horn* og *Kimballton*. Folkeløn og andre timelige Livsvilkaar er ikke væsentlig forskelligt fra, hvad der forud er nævnt. I kirkelig Henseende ser det noget broget ud, thi vel er der en halv Snes danske Kirker, men nogle af dem tilhører Baptister og Adventister, mens de luther-

ske Kirker hører dels til »den danske« og dels til »den forenede Kirke«. »Elk-Horn Højskole« bestaar endnu, men har skiftet Ejere og Forstandere, Formaal og Undervisningsplan flere Gange og er nu nærmest at betegne som en Efterskole i Indre Missions Retning.

Byernes Befolkning er kun delvis dansk. Farmerne er for største Delen Selvejere og velstaaende Folk. Det danske Sprog tales overalt, selv om man paa sine Steder træffer unge Folk, som helst taler Engelsk. Følgelig er det ogsaa dansk Prædiken og Salmesang, der lyder i Kirkerne dør som andre omtalte Steder.

Til ovenstaaende skal jeg endnu føje følgende af en Meddelelse, som jeg noget sent modtog fra *Kimballton*.

Elk-Horn Kolonien, hvoraf Kimballton udgør en Del, er saa stor som Lolland-Falster. Hjem ved Hjem er Prærien bleven bebygget. Selv de stejle Bakker, som man for 15—20 Aar siden mente aldrig vilde blive dyrkede, bærer nu Sæd i Overflod. Smaa Lunde gror op om Hjemmene, og hele Egnen har et hyggeligt Præg over sig.

Men er Jorden frugtbar, saa er den ogsaa bleven dyr. En Farm kan nu vanskelig købes under 75 Doll. pr. Acre (ca. 375 Kr. pr. Tønde Land), saa Folk med smaa Midler kan ikke købe Jord her. Derimod kan det godt tilraades driftige Folk at komme her som Forpagtere. Forpagtningsafgiften er $3\frac{1}{2}$ Doll. pr. Acre.

— Men vi ønsker ogsaa at leve et dansk og kristent Liv. Derfor har vi ikke alene Kirke, men ogsaa Børneskoler, hvor vore Børn undervises paa Mordersmaalet i den kristelige Børnelærdom. Vi arbejder i det hele for, at vort Folk ikke skal gaa aandeligt til Grunde, mens det stræber efter materiel Velstand; og alle, som vil være med os i dette Arbejde, byder vi hjertelig Velkommen. (J. M. Gregersen.)

Turin og Moorhead. Gaar man fra Elk-Horn Kolonien i nordvestlig Retning ud mod Jowas Vestgrænse, møder man i en underlig bakket, næsten bjergagtig Egn en dansk Landbefolkning paa ca. 250 Familier ved Byerne Turin og Moorhead (paa Chicago & North Western Banen). Eggen minder i Jordens Form om de mest højttoppede jydsk Klitter; men her er det ikke Sand, men Ler, der danner de høje Bakker, der snart langagtige, snart kegleformede hæver sig højt i Vejret, og skyder sig ud og ind i fantastiske Bøjninger med muldrige Dalfører imellem. Den dansk-lutherske Kirke og Præstebolig ligger kun nogle faa Favne fra hinanden; men Bakken stikker en Fod frem imellem dem, og man kan ikke se fra det ene Hus til det andet. Paa Højderne græsser Kvæget, i Dalene gror den høje, frodige Majs, og nedenfor Bjergene ligger den brede Missouridal med store Engdrag, hvor man bjerger Hø.

Tjenestefolkenes Løn er her en Del lavere end i de før nævnte Egne af Jowa. Kvæg- og Svineavl og Kvægfedning, tildels Smørproduktion, er her som andre Steder i Jowa Hovedindtægtskilder. Dyrket Jord koster 35 à 40 Doll. pr. Acre. — Begge de to lutherske Kirkesamfund har Kirker her.

(*J. Torbensen.*)

Council Bluffs mod Syd herfor og *Sioux City* mod Nord har en Mængde danske Indbyggere, men for største Delen er det fattige Folk, der har de groveste Arbejder og maa prise deres Lykke, naar de kan faa Penge nok til at komme ud paa Landet og bosætte sig.

Nebraska.

Det var et stort Skridt fremad i Amerikas Udvikling, der blev taget den Gang, da den første Jernvej blev ført igennem fra Omaha ved Missouri-floden til San Francisco ved Stillehavskysten. Havde man før maattet ride eller køre med Heste over de uhyre Vidder af Prærier og de høje Bjerge, hvor det kostede Menneskeliv at komme frem, saa var nu Vejen aaben til Guldets og Frugternes Land, det rige Kalifornia.

Men samtidig var det gjort muligt at dyrke Nebraskas indre Prærier. Jernbane-Kompagniet havde sikret sig en Bræmme af Land paa begge Sider af Jernbanen, og ved høje Lovprisninger af Jordens Rigdom fik det snart en Strøm af Agerdyrkere ledet ind over Landet.

Det meget roste Land var ikke rost for meget. Det er Agerland, saa rigt og saa vel skikket til Dyrkning, som faa Steder paa Jorden. Det er vel skikket til at taale baade Tørke og Væde. Det er paa sine Steder saa jævnt, at der kan pløjes milelange Furer, uden at det dog fattes det nødvendige Afløb for overflødigt Vand. Klimaet gør det særlig skikket for Majsdyrkning, men dermed ogsaa for Kvægavl i meget stort Omfang. Der var en Række af Aar, da Nybyggerne herude havde umaadelige Indtægter, og da fattige Landarbejdere eller Husmænd hjemme fra syntes at kunne svinge sig op til i faa Aar at blive Storbønder.

Men der kom andre Aar — det var ind i Halvfemserne — da det syntes, som om det skulde gaa den modsatte Vej, og da mindre vel stillede Folk

i stort Tal gik fra deres Ejendomme lige saa fattige, som de var komne der.

Sagen er, at ikke alene Nebraska, men hele Landet er til Tider udsat for stor Tørke, men særlig udsat er et bredt Bælte, der strækker sig fra Foden af Klippebjergene (Rocky Mountains) til midt ind i Staterne Kansas, Nebraska og Syd Dakota. Jorden i disse Egne kan taale forbavsende megen Tørke, og Maisen er en Plante, der ikke let tørres ud; men saa lang Regnløshed kan indtræde, at al Plantevækst trues med Undergang, og Landet faar et uhyggeligt, ørkenagtigt Udseende. Navnlig er det galt, naar der indtræder hede, sviende Søndenvinde, der kan holde ved i ugevis. Men foruden ved Tørken kan Ødelæggelsen af en Sædart ogsaa ske ved en anden Yderlighed i Vejret i Løbet af et Par Dage. Saaledes husker jeg, det skete i 1896 ved nogle Dages altfor mildt, fugtigt Vejr, der ødte næsten al Havren lige ved Korndannelsen, saa det blev kun golde Straa, og mange brændte Havren af paa Stedet for at faa Jorden pløjet.

Summen af det hele er, at Nebraska er et rigt Agerland, men udsat for saa store og pludselige Omslag i Vejret, at man tiere end de fleste andre Steder er udsat for hel eller delvis Misvækst. Men til Gengæld kan der avles saa overflødig i andre Aar eller samme Aar af andre Sædarter, at Tabet fuldelig opvejes. Bare Farmerne kan holde Majs og anden Sæd i Oplag fra det ene Aar til det andet, saa skal de nok klare sig; men de har ogsaa lært det ukloge i at kaste deres Avl paa Markedet lige saa snart, den er høstet.

Det gælder om Nebraska saavel som de andre Prærie-Stater, at Jorden i en forbausende kort Tid, ja i Løbet af en Snes Aar, er bragt frem til et Kulturtrin, der skulde synes at forudsætte mange Slægtleds

Arbejde. De ældste Nybyggere her ude har set al Jorden ligge som Prærie og har set Købstæderne gro op lige for deres Øjne. De fik Jorden billig, men de maatte laane Penge til 35 af Hundrede eller endnu højere Rente.

Naar Jorden nu koster 50—75 Doll. pr. Acre (6 Skp. Land), saa er til Gengæld Penge, Arbejdsdyr og alt

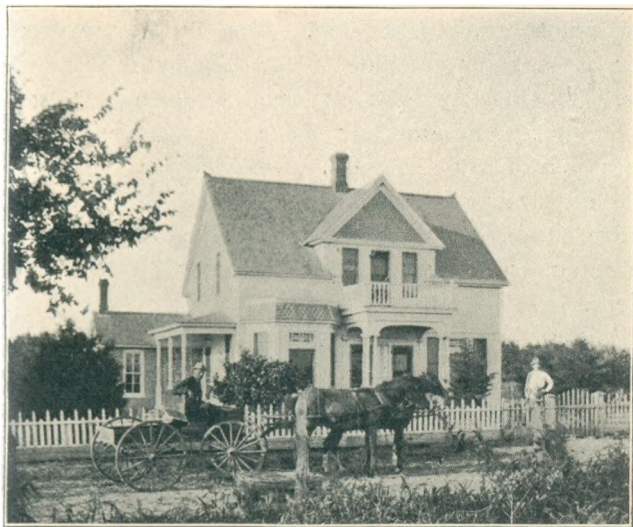
Jordhytte i Nebraska.

andet lettere at faa; og den, der ikke kan købe, kan i det mindste let blive Forpagter.

Det, der hjalp Nybyggerne i Nebraska over den vanskelige Begyndelse, var i en meget væsentlig Grad *Jordhytterne*. Den Omstændighed, at baade Jordbund og Klima gjorde det muligt at bo i Hytter, byggede af Græstørv, er en vigtigere Faktor i Udviklingen her, end nogen skulde tro. Hvis de Nybyggere, der kom hertil med en lille Sum Penge, skulde have sat disse i det kostbare Bygningstømmer, saa havde

de ikke haft nogen Driftskapital til at dyrke Prærien op med. Men selv de, der bogstavelig intet ejede, kunde leve paa deres »Homestead« (frit Land) i Jordhytter, som kun kostede deres eget Arbejde.

Her er danske Farmere, som boede i deres Jordhytter, indtil de byggede Huse saa fine, at de for den

Et Farmerhus i Nebraska.

Sags Skyld gerne kunde være bekendt at hensættes til et af Villakvartererne i Københavns Nærhed. Nu er Jordhytterne snart forsvundne; man maa i al Fald langt i Vest for at finde dem.

Ovenstaaende gælder omtrent ens for alle de i det følgende omtalte danske Nybygder i Nebraska, hvorfor det ikke gentages ved hver enkelt.

Omaha i Nebraska ligger ved Missouri-floden lige overfor *Council Bluffs* i Jowa. Den er ikke Statens

Hovedstad, men dog den største By og den, der har de fleste Jernbaner. Den har over 150,000 Indbyggere, hvoraf over 3000 er Danske. Byen er i god Fremgang, har flere Fabrikker og Værksteder, et Smelteri, der sysselsætter ca. 1500 Mand. Syd Omaha grænser umiddelbart op til Omaha; de er nu omtrent sammenvoksede og har Sporvogns- og Jernbane-forbindelse med hinanden. Her er 5 store Slagterier, som giver Arbejde til en Mængde Mennesker; men Arbejdet er ikke af den behageligste Art, og Livet i S. Omaha har store Skyggesider, maaske værre end i selve Omaha. Det gælder i *mindst* lige saa høj Grad om Omaha og Council Bluffs som om andre store Byer, at det er farlige Steder for Ungdommen, især for den, der ikke har Støtte i et godt Hjem.

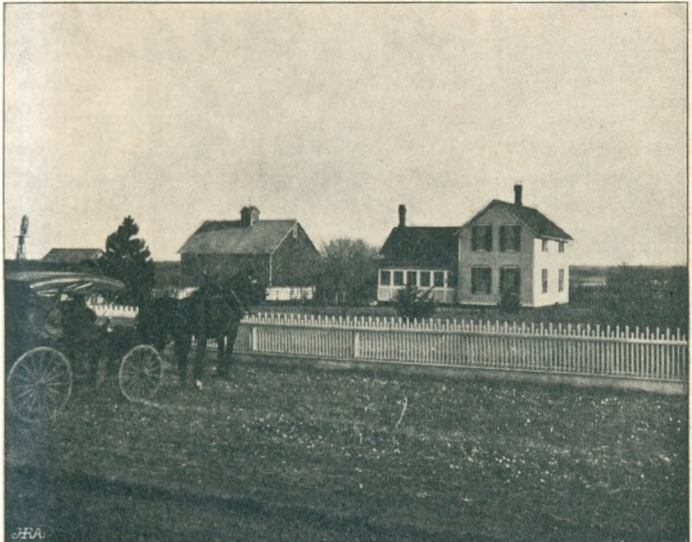
Dagløn for almindeligt Arbejde er fra Doll. 1,50 til Doll. 1,75, mere eller mindre efter Aarstiderne. Snedkere faar 35 Cts. i Timen, Murere 50 Cts. Handelsbetjente og Kontorister fra 35 til 85 Doll. om Maaneden. Tjenestepiger fra 2—5 Dollars om Ugen. — Huslejlighed paa 3 til 6 Værelser kan faas for 5 til 15 Doll. om Maaneden.

Den Menighed, som tilhører »den danske Kirke i Amerika«, har sin Kirke paa Hjørnet af *22de og Leavenworth Street*, og der er i Almindelighed Prædiken hver Søndag.

Den danske Nybygd i *Hamilton County*, Nebraska, ligger ca. 130 engelske Mil vest for Omaha. Man naar dertil ad Burlington Banen og kan da standse enten ved *Hampton Station* eller ved *Marquette Station*; eller man gaar med Union Pacific Banen fra Omaha og kan da standse ved *Central City*. I alle

disse tre Smaabyer bor der Danske; men Hovedmassen af den danske Befolkning er dog Farmere og bor imellem disse tre Byer.

De første Danske kom hertil for ca. 30 Aar siden, og nu er de velhavende Folk med fine Huse, flotte Køretøjer og andre Tegn paa Velstand. Mange af

Typisk dansk Farm i Hamilton County, Nebraska.

deres Børn er allerede bosatte, og man ser nu dansk-talende Børn af tredje Slægtled.

Alt Landet her er opdyrket, og Prisen paa en Farm er fra 45 til 70 Dollars pr. Acre. Majs, Havre og Vinterhvede er de vigtigste Sædarter. Mejeridriften er ikke saa stærkt udviklet som i Jowa, og man lægger sig mere efter Fedning af Kvæg og Svin.

Lønnen har i den senere Tid været oppe til 25 Doll. maanedlig for Karle og 3 Doll. ugenlig for

Piger, men der er ikke Brug for megen fremmed Hjælp i de senere Aar.

Fire engl. Mil Syd for Marquette ligger St. Johannes dansk-lutherske Kirke, der er en af de smukkeste i Landet, naar undtages de store amerikanske Kirker i Hovedstæderne. Og ved Siden deraf ligger

St. Johannes Kirken ved Marquette, Hamilton County, Nebraska.

en stor og smuk Præstebolig, en rummelig Skole og sammenbygget med denne et Gymnastikhus med Redskaber til svensk Gymnastik, som øves af Ungdommen. Ved større Møder kan Skolen og Gymnastiksalen bruges under ét. Kirken har Siddeplads til 300 Mennesker, og den har et godt Orgel. I Skolen er der dansk Hverdagsskole 3 Maaneder af Aaret og Lørdagsskole Resten af Aaret. Der er livlig Forbin-

delse med Nysted Højskole, hvor en Del af Ungdommen har været.

Howard County ligger nordvest for *Hamilton Co.*, og i en lignende Afstand fra *Omaha*, og man kommer dertil ad de samme to Baner, som før er nævnt. Her er flere Danske bosatte end i noget andet County i *Nebraska*, med Undtagelse maaske af *Douglass Co.*

Kirke og Præstebolig i Nysted, Nebraska.

hvor *Omaha* ligger. Af Countiets 12,000 Indbyggere er en Fjerdedel Danske, enten indvandrede eller indfødte. Danskerne i *Howard Co.* kan inddeles i fire Kolonier eller Egne:

I. *Nysted By og Omegn*. Byen er lille, og ingen Jernbane gaar dertil; den er en lille Handelsplads med nogle faa Forretninger, men er særlig værd at

lægge Mærke til som et aandeligt Midtpunkt for Egnen. Her er en dansk Folkehøjskole og dansk Kirke; Skolen har udmærkede Lærerkræfter, og flere Hundrede danske unge Mennesker af begge Køn fra forskellige Dele af Landet, ja selv fra California, har i de senere Aar siddet paa Skolebænken der. Forstanderen er Pastor A. Th. Dorff.

En Farm paa 80 Acres (60 Td. Land) koster her

Nysted Folkehøjskole.

fra 2500 til 3500 Dollars. Karle- og Pigeløn omtrent som i Hamilton Co.

II. *Dannebrog og Omegn.* Byen Dannebrog med 500 Indb. er næsten heltud dansk; den ligger 4 engl. Mil fra Nysted, og det er her, man maa staa af, naar man med Jernbanen fra Omaha vil rejse til Nysted. Kirken i Dannebrog hører til »den forenede Kirke« (Indre Mission).

III. *Farwell* er en lille Stationsby ved Burlington Banen, 6 Mil nord for Nysted. Kirken her hører til den danske Kirke i Amerika, og Præsten i Nysted prædiker der. Landpriser og øvrige Vilkaar som i Nystedegnen.

IV. *Dannevirke* ligger nordvestlig i Howard Co., har noget langt til Jernbane, men iøvrigt gode Betingelser for Agerdyrkning. Her bor omkring ved 70 danske Familier, og her er forholdsvis let for andre at nedsætte sig, idet Jorden er billigere, maaske mindre end det halve af Priserne ved Nysted. *Dannevirke* har i kirkelig Henseende gennem flere Aar været Annex til Nysted, men vil nu faa fast bosiddende Præst.

Endnu billigere Jord kan faaes ved *Spring Creek*, hvor der ogsaa bor en Del Danske, men hvor Landet er temmelig bakket. (N. Hermansen.)

Platte County ligger nordøst for Hamilton Co., og her ved North Western Banen ligger Byen Linsay. Faa Mil derfra begynder en dansk Nybygd, som strækker sig over mod St. Edwards paa Union Pacific Banen. Denne Nybygd har før været kaldt Looking-glass, men har nu det danske Navn *Rosenborg*. Landet er bakket, men meget rigt, og Majsens gror frodig selv paa Toppen af Bakkerne. Alt Landet er opdyrket, og en Farn sælges for 40—50 Doll. pr. Acre. Forpagtningsafgiften er i Almindelighed 2 Doll. pr. Acre eller ogsaa $\frac{1}{3}$ af Afgrøden. Her som mange andre Steder i Nebraska dyrkes foruden de almindelige Sædarter en hel Del Alfalfa *) i Stedet for Kløver,

*) Alfalfa er en kløverlignende Plante af Bønnefamilien. Den er udbredt i spansk Amerika og nu i de senere Aar ogsaa her i de vestlige Stater. Baade Kvæg og Svin græsser paa den, og den er et ypperligt Vinterfoder.

dog er Kløver ogsaa ved at komme i Brug. Her er intet Mejeri, men Farmerne skummer selv deres Mælk paa smaa Centrifuger til Haandkraft og sælger Fløden til store Smørfabrikker. Derved opnaar de at faa frisk Mælk til Grise og Kalve. — Karleløn 20—25 Doll. maanedlig i Sommertiden; Pigeløn $1\frac{1}{2}$ à 2 Doll. ugentlig Aaret rundt.

Den dansk lutherske Kirke ligger midt i Kolonien og ved Siden af den Menighedens Børneskole og Præstebolig, og paa dette Sted er Folkets bedste Samlingsplads. Dansk Børneundervisning hver Sommer i 4 Maaneder. (N. P. Hald.)

Cozad ligger omtrent midt i Nebraska ved Plattefloden og Union Pacific Banen. De Danske har boet her i 20—30 Aar. De har Kirke og bosiddende Præst. Dansk Børneundervisning i Ferietiden.

Klimaet er noget tørt, og paa flere Steder har man taget Vand fra Platte i Brug til Overrisling. Opdyrkede Farme koster kun 20—30 Doll. pr. Acre. Tjenestefolks Løn omtrent som ovenfor nævnt.

(L. Jensen.)

Ord ligger ved Loupfloden. Her er Prærien endnu ikke helt opdyrket, og Jord kan derfor faas temmelig billig. Hvor det er overkommeligt, bruger man kunstig Vanding, da man er udsat for Tørke. Her er to smaa lutherske Menigheder, men ikke bosiddende Præst. En af de ældste Nybyggere i Ord har i flere Aar haft Bankforretning og er nu for Tiden Statskasserer for Nebraska.

Minnesota.

Denne Stat regnes i Almindelighed for at ligge nord for Majsbæltet; alligevel viser det sig, at Majsen lader sig klimatisere, saa den ogsaa i Minnesota giver godt Udbytte, der stadig bliver større og større. De almindelige Sædarter er ellers de samme som dyrkes i Danmark, kun at Hveden her har en mere fremskudt Plads. Af Smør og Ost frembringes der store Masser. Nogle af de ledende Mejerister er Danske.

Minneapolis og *St. Paul*, 100 Mil nord for Jowa og tæt ved Grænsen af Wisconsin, er Tvillingbyer. Otte forskellige Jernbaner mødes her, og Mississippi fører Tømmerflaader herved fra de nordlige Skove. Minneapolis, hvor de fleste Danske bor, har 250,000 Indb. og deraf regnes ca 5000 at være Danske. Der er to dansk-lutherske Kirker St. Peters Kirke, der hører til »den danske Kirke i Amerika« blev bygget 1884 og ligger i Byens sydlige Del paa 9de Gade ell. Street, tæt ved 20de Hovedgade ell. Avenue.

Disse to Byer ligger paa en sund Plads. Flodlejet er skaaret ned i tykke Lag af Kalksten, der gaar nær op til Overfladen. Lige ved Udkanten af Minneapolis danner Floden det yndige Minnehaha Vandfald. Antallet af Dødsfald pr 1000 Indb. er kun halv saa stor som i andre Byer.

I Byens Udkanter og Omegn lever en Del Danske af at holde Køer og sælge Mælken i Byen. De betaler deres Karle noget over 20 Doll. om Maaneden samt frit Ophold. I Byen gives der 1,75 Doll. for almindeligt Daglejerarbejde. Haandværkere, der jo for en Del

maa ligge ledige om Vinteren, betales som følger: Malere og Snedkere 37 $\frac{1}{2}$ Cts. i Timen, Murere 50 Cts., Murerhaandlangere 25 Cts., Blikkenslagere 30 Cts., Bogtrykkere 29 Cts., Fabrikskomagere 27 $\frac{1}{4}$ Cts., Møllere og Møllearbejdere 10 til 18 Dollars om Ugen, Skræddere (Akkordarbejde) fra 2 til 4 Doll. om Dagen, Smede 2–3 Doll. om Dagen, Kuske 25 Doll. om Maanedn og Kosten.

Kost og Værelse er gennemgaaende 4 $\frac{1}{2}$ Doll. om Ugen, men hvor to slaar sig sammen om et Værelse, bliver det billigere.

Tjenestepiger faar 4 Doll. om Ugen; dog kan »Nykommere« ikke heller her faa fuld Løn. I Vaskerier, Systuer, Butikker og Fabrikker gives her som andre Steder højere Løn. (O. W. Lund.)

Hutchinson ligger 60 Mil vest-sydvest for Minneapolis, forbunden dermed ved Banerne »Chicago, Milwaukee & St. Paul« og »Great Northern«. Byen har 2500 Indb., hvoraf en Del Danske, der er Forretningsmænd, Haandværkere og almindelige Arbejdere. Største Delen af de Danske bor dog udenfor Byen som Farmere. Landejendomme koster 65–85 Doll. pr. Acre; rig, sort Muldjord med Ler-Underlag. Her er *ikke* stærk Efterspørgsel efter Arbejdskraft. Almindelig Dagløn 1 $\frac{1}{2}$ Doll. paa egen Kost. Begge de lutherske Samfund har Kirke og Præst her.

(K. Knudsen.)

Carlston, Freeborn County, har en stor dansk Landbefolkning, og i Byerne Alden og Albert Lea er der mange Danske. Carlston-Folkene er mest Møenboere og Lolliker. Det er nær ved Jowas Nordgrænse og en lignende Natur som der, kun mere Skov. Den

danske Kirke ligger $2\frac{1}{2}$ Mil nord for Alden By i Midten af Nybygden paa en lille Bakke og omgiven af en hyggelig Kirkegaard. Det er en af vore ældste danske Nybygder; men desværre holder Danskerne ikke rigtig fast ved deres gode Gaarde, og Tyskere trænger sig ind flere Steder og køber Danskerne ud. Her har iøvrigt gennem mange Aar været fast kirkelig Virksomhed, og der holdes som andre Steder dansk Børneskole i Ferietiden. Farme sælges for 50 Doll. pr. Acre. — Forpagtningsafgift 2 Doll. pr. Acre.

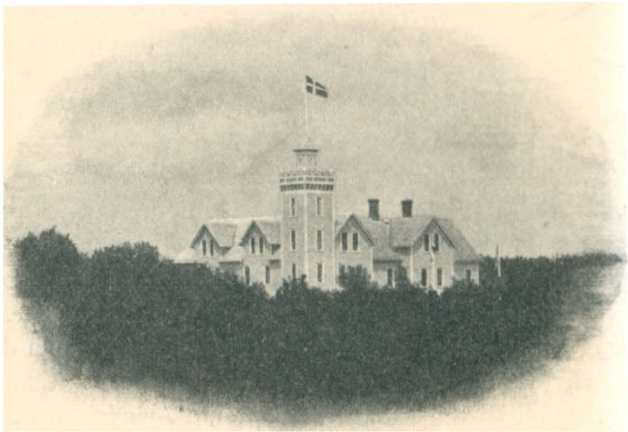
Karreløn 22—25 Doll. om Maanednen. Pigeløn 2—3 Doll. om Ugen, men i Byen 3—4 Doll.

(J. Jørgensen.)

Danebod-Kolonien. Langt mod vest herfra nær Syd Dakota ligger Danebod-Kolonien, som i 1885 blev grundlagt af den danske Kirke i Amerika. Den ligger ved Byen Tyler (udt. Tejler) paa Chicago & North Western Bane. Tyler har 800 Indb. der næsten alle er Danske, saa at næsten al Forretning er paa danske Hænder. Danske Karle har aldrig haft nogen Vanskelighed ved at finde lønnende Arbejde her; det samme gælder Haandværkere hjemme fra, der hurtig finder sig til rette i de ny Forhold, ikke just ved straks at gaa paa egen Haand, thi noget er der altid at lære selv for den dygtigste, men ved at søge Samarbejde med Fæller af deres egen Haandtering, som allerede er i Gang og kendte med Landets Skik. De fleste af vore Indvandrere søger ud paa Landet, og en ung Mand, som kan og vil arbejde, faar let Plads. Nykommere maa dog gerne nøjes med nogle faa Dollars mindre i maanedlig Løn end de, der er kendte med Arbejdet og Maskinerne. I de 4 Vintermaaneder er Lønnen kun halv saa stor som i den øvrige Del

af Aaret. En flink Karl kan faa 200 à 250 Doll. og Kosten for et Aars Arbejde. Nykommere maa helst være her først i April Maaned. Pigelønnen er kun $1\frac{1}{2}$ à 2 Doll. om Ugen, og der er ikke megen Brug for Tjenestepiger.

Alt Landet er nu opdyrket og bebygget. Her avles Rug, Hvede, Havre, Majs og Hør, men særlig lægger man sig efter Mejeridrift og Svineavl. Her er et stort

Dannebod Højskole, Minnesota.

Fællesmejeri, hvortil Farmerne selv kører deres Mælk skiftevis hver en Dag om Ugen. Mange har dog nu begyndt at skumme deres egen Mælk med Haand-Centrifuge og bringer da blot Fløden til Mejeriet. Denne Fremgangsmaade synes mere og mere at vinde Indgang over hele Vesten.

Prisen paa Farme er 40—50 Doll. pr. Acre, og der sælges sjældent under 80 Acres; det Areal gør man Regning paa, at være nødvendig for en Families Underhold,

og der kan Manden selv gøre alt Arbejdet uden fremmed Hjælp. 80 Acres à 50 Doll. vil altsaa koste 4000 Doll. Det vil paa anden Dansk sige, at en god Gaard med jævnt gode Bygninger men uden Besætning og 60 Td. Land frugtbar Jord her koster 15,000 Kroner.

Den Tid vil dog være nær baade her og i Jowa, da 40 Acres (30 Td. Land) vil være mere almindelig, men ogsaa der vil en Familie da kunne have tilstrækkeligt Arbejde og et godt Udkomme.

Hvad det kirkelige og folkelige angaar, er her en livlig Plads. Her er en dansk Kirke med Siddepladser til 600 voksne og en stadig Kirkegang af 4—500 Mennesker Søndag efter Søndag. Her er dansk Børneskole Aaret rundt med 2 Lærere, og her er endelig en dansk Højskole, hvor Undervisningen er som paa en af de grundtvigske Folkehøjskoler i Danmark, dog med nødvendigt Hensyn taget til det Land, vi lever i, og dets officielle Sprog. Højskolens Forstander, Thorvald Knudsen, er tillige Menighedens Præst. — Her er forskellige danske Foreninger, Læseringe, Folkebibliothek osv. (H. J. Pedersen.)

Ruthon, Pipestone County er en Tilbygning til den ovenfor nævnte Koloni. Byen *Ruthon* ligger 7 engl. Mil sydøst for *Tyler*, men ved »Great Northern« Banen; den har 5—600 Indb., en Blanding af Danske, Norske og Svenske med Islæt af Amerikanere. Her er en dansk luthersk Menighed, som ejer Kirke og Præstebolig og har fast bosiddende Præst. Kirken har Siddeplads til 200 Mennesker. — De økonomiske Forhold er som omtalt under *Danebod-Kolonien* (»*Tyler Kredsen*« siger man nu mest).

(H. J. Pedersen.)

Diamond Lake kaldes en anden Tilbygning til Kolonien ved Tyler. Den ligger en halv Snes engelske Mil derfra, men er dog nu ved at vokse sammen med Tyler, idet Folk af andre Nationer sælger ud til Danske. Her er dansk-luthersk Kirke med Præstebolig og et Forsamlingshus, der bruges dels til Børneskole, dels til Møder og til Legemsøvelser. Nærmeste Købstad er Lake Benton med 1000 Indb. — De timelige Livsvilkaar omtrent som ved Tyler.

(*L. Henningsen*).

Syd Dakota.

Naar man fra Tyler (Danebod-Kolonien) og *Diamond Lake* gaar vest paa, vil man jævnlig træffe Danske hele Vejen til Minnesotas Vestgrænse, og naar man kommer ind i Kingsbury County i Syd Dakota, saa er man atter i Egne, hvor man ofte er blandt egne Landsmænd. Her er frugtbare Jorder, og med Undtagelse af de tørre Aar i Halvfemserne har man i Almindelighed avlet godt her, saa mange af vore Landsmænd, der begyndte som fattige Folk for en Del Aar tilbage, er nu i gode Kaar.

Denmark, Kingsbury County har en stor dansk Befolkning, og der er god Plads til flere. Nærmeste Station (North Western Banen) er Hetland. — Her dyrkes de almindelige Sædarter — ogsaa Majs, om end det er lidt for nordlig for den. Mejeridriften er ikke saa fremmelig som i de sydlige og østlige Nabo-stater, men dog i Fremgang. Jorden er ogsaa en hel

Del billigere end i Jowa og Minnesota. Karleløn omtrent 23 Doll. om Maaneden for 8 Maaneder. I Høsten faar en dygtig Mand 2 Doll. om Dagen. Pigeløn 2—2½ Doll.

Her har været dansk-luthersk Menighed i en Snes Aar; dog er der ingen Kirke, men Forsamlingshus og Præstebolig. Alle, selv den indfødte Ungdom, taler Dansk i Hjemmene.

Erwin ligger i samme County, men ved Chicago, Milwaukee & St. Paul Banen, 12 Mil vest for Denmark. Her har Danskerne en Kirke, men det er Præsten fra Denmark, som prædiker der.

(*N. C. Strandskov.*)

Nord Dakota.

Denne Stat har endnu store Strækninger af udyrket men fortrinlig Prærieland, og den regnes for at være bedre til Agerdyrkning end Syd Dakota, da den ikke er saa udsat for Tørke. Her er derfor endnu Plads til at danne Nybygder; kun Skade, at vi Danske har været noget sene til at opdage Fordelene derved. Somme Steder har Landet delvis været dyrket af store Kapitalister, som drev Landbruget i Kæmpestil, saa en enkelt Farm omfatter 22,000 Acres, men nogle af disse finder nu deres Fordel ved at sælge ud og gaa til endnu nordligere Egne i de britiske Besiddelser for at bruge samme Fremgangsmaade. Paa et saadant Sted har nu »den danske Kirke« i Aar begyndt en Koloni ikke langt fra Byen.

Larimore. Landet her er fladt og noget sandet. Her dyrkes Hvede og Hør, Byg og Havre. Brændsel er dyrt, Træer gror godt, og ved de gamle Farme er der smukke Plantninger. Jord uden Bygninger koster 20—25 Doll. pr. Acre. Nybyggerne, som kom dertil i Foraaret, har allerede kaldet en Præst, men Kaarene for dem som for ham bliver smaa til at begynde med, ligesom det har været andre Steder. Endnu er der kun en Snes Familier, men flere ventes. Præsten holder dansk Børneskole en Del af Tiden.

Flaxton (paa Dansk: Hørby) ligger længere mod Nordvest ved en Bane, der har det gyseligt lange Navn »Minneapolis, St. Paul and Sault Santa Maria« — eller kortere »Soo« Banen. Her er kun 10 Mil til Canadas Grænse og 70 Mil til Montanas Grænse. Landet er fladt eller svagt bølgedannet Prærie. 15 Mil mod Øst løber Mouse River (Museflod), der her danner en Sø 30 Mil lang og $\frac{1}{4}$ — $\frac{3}{4}$ Mil bred. Den er rig paa Fisk. 15 Mil sydvest herfra ses den flere hundrede Mil lange Bakkekam Plateau du Coteau du Missouri. Her findes der Brunkul i rigelig Mængde, og de udvindes paa flere Steder. De er meget billige, hvad der bidrager ikke lidet til, at Landet er blevet saa stærkt bebygget. 20 Mil sydøst herfra, ved Kenmare, er der Udførsel af disse Kul med Jernbanen.

Baade ved Flaxton og Kenmare har Danske fra sydøstligere Stater taget Landet som Homestead i de sidste 5 Aar. Det er navnlig »den forenede Kirke«, som her har Virksomhed, og kun ved Flaxton har »den danske Kirke« en Menighed. Nu koster Landet allerede fra 10—20 Doll. pr. Acre. Nogle Mil derfra kan Landet endnu faas frit (Homestead). Det er noget stenet men meget frugtbart Land. Dog er det

ikke alle Steder let at faa Vand. Her høstes Hvede, Hør, Byg og Havre. Der er rigeligt Hø fra den udyrkede Prærie. — Karleløn 25—30 Doll.

Klimaet i Nord Dakota er sundt. Ikke for varmt om Sommeren, snarere lidt for koldt om Vinteren. Hvirvelstorme, Haglstorm og Torden er næsten ukendt.

(H. Plambeck.)

Kansas.

Den østlige Del af denne Stat er meget frugtbar og blev tidlig beboet, før vore Landsmænd ret var med i Udvandrerstrømmen. Længere vest er Jorden ogsaa god nok, mange Steder aldeles fortrinlig; men da man alt for ofte har Tørke, saa at Avlen helt slaar fejl, er det endnu ikke lykkedes at danne Kolonier i de vestlige Egne.

Denmark, Lincoln County, ligger omtrent midt i Staten. Rejser man fra Kansas City med Union Pacific Banen vest paa gennem Byen Salina, saa kommer man (40 Mil derfra, 200 Mil fra Kansas City) til den lille By Vesper, og 5 Mil nord for Vesper ligger Denmark.

Her kom de første Danske til for over 30 Aar siden, og de har nu i mange Aar haft Kirke og fast bosat Præst. Men ogsaa Baptisterne har faaet Indpas — den saakaldte »Fri Mission«.

Her dyrkes Hvede og Majs, men Smørproduktionen er ogsaa af stor Betydning. Trods det, at Avlen en Gang imellem slaar fejl, er Farmerne her dog vel

stillede, da Afgrøden i de gode Aar er saa meget bedre. En Farm sælges her for 20—40 Doll. pr. Acre. Karleløn 15—22 Doll. maanedlig i 8 à 9 Maaneder. Pigeløn 2—3 Doll. om Ugen.

Her findes Overflod af Kalksten i Jorden. Den er let at bryde og tildanne og bruges derfor ikke alene til Bygninger, men selv til Hegnstolper.

Klimaet er sundt med høj ren Luft og nok af Sol, men der er bratte Overgange i Vejret.

(R. H. Ravn).

Texas.

Danevang, Wharton County, er en blomstrende Koloni af Danske, som selv ejer deres Jord og dyrker den med Bomuld og Majs samt ogsaa andre Sædarter. For hvem der ynder at leve i Sydens varme Luft, hvor ingen streng Vinter kendes, er her den rette Samlingsplads. Her er alt saa hjenligt dansk, som det kan være i et sydligt Land. Men for Arbejdere er det ikke Stedet at søge hen, da Daglønnen er lille, fordi man har Negerens billige Arbejdskraft her som andre Steder i Syden. Her har i flere Aar boet en dansk-luthersk Præst.

California.

Watsonville, Santa Cruz County, ligger i Pajaro Dalen omtrent 100 engl. Mil syd for San Francisco og er en By paa 4000 Indb. Her er en større dansk Koloni, dansk Kirke med dansk Gudstj. 2 Gange og engelsk 1 Gang maanedlig, engelsk Søndagsskole hver

Søndag og dansk Lørdagsskole hele Aaret. De fleste Danske bor udenfor Byen og ernærer sig hovedsagelig ved Frugtavl.

Salinas, Monterey County, ligger i Salinas Dalen 118 engl. Mil syd for San Francisco og har 4000 Indb. Ogsaa her er en større dansk Koloni. De fleste bor i selve Byen og ernærer sig ved Handel, Haandværk og Dagarbejde. Her er dansk Kirke med dansk Gudstjeneste 2 Gange og engelsk 2 Gange maanedlig. Søndagsskole (dansk-engelsk) hver Søndag. 5 engl. Mil fra Salinas ligger Claus Spreckels Sukkerfabrik (den største i Verden) hvor mange af vore Landsmænd har Arbejde, men de regnes med til Salinas danske Koloni; flere af dem bor ogsaa i Byen.

Chualar, Monterey County, 11 Mil syd for Salinas, er en betydelig dansk Landbrugs-Koloni med dansk-lutherk Kirke. Her holdes 1 Gang dansk og 1 Gang engelsk Gudstj. om Maaneden. Engelsk Søndagsskole hver Søndag. Da Landet her hovedsagelig ejes af Kapitalister, er de fleste af Farmerne Forpagtere.

Alle de nævnte tre Steder ligger ved Syd Pacific Banen (Kystbanen).

Af uopdyrket Land, der er værd at eje, findes saa godt som intet. Dyrket Land koster fra 40 til 300 Doll. pr. Acre, ja, Frugtland ved Watsonville koster endog op til 1000 Doll. pr. Acre. — Huslejen er fra 8 Doll. maanedlig og op efter. Kost og Logi 20—25 Doll. maanedlig. Haandværkere tjener fra 3—5 Doll. daglig. Daglejere fra 1,75—2,50 (hos Farmerne i Høsttiden med Kost, ellers paa egen Kost). Maanedsløn for Karle 30—40 Doll. og for Piger 15—25 Doll. — Paa Sukkerfabrikken betaales der $2\frac{1}{4}$ Doll. om Dagen.

(*J. C. Pedersen*).

Oversigt

over Steder, hvor de to dansk-lutherske Kirkesamfund, eller et af dem, har kirkelig Virksomhed. Ved Hjælp af denne Oversigt kan enhver se, om der er nogen dansk luthersk kirkelig Virksomhed paa det Sted, hvor han har Slægtninge eller Venner. De Steder, hvor der er fast kirkelig Virksomhed, er udhævede ved fed Tryk; andre Steder har altsaa kun lejlighedsvis præstelig Betjening eller en Gang om Maaneden og i Almindelighed ikke nogen Skole for Børnene. Mærk *Statens* Navn, under hvilket et Sted maa søges.

New York.

Lansingburg, Penn Yan (den danske Kirke).

New York City og **Brooklyn** (begge Samfund).

New Jersey.

Perth Amboy (den danske Kirke).

Pennsylvania.

Warren, Erie og Corry (den forenede Kirke).

Massachusetts.

Maynard og Holyoke (den danske Kirke), **Boston** og Omegn (begge Samfund).

Connecticut.

Hartford, South Manchester, **Bridgeport**, Port Chester, New Haven (den danske Kirke).

Maine.

Portland, Westbrook (den danske Kirke).

Falmouth, Westbrook (den forenede Kirke).

Michigan.

Manistee, Big Rapids, **Ludington**, Victory, Pentwater, **Detroit**, **Muskegon**, Fruitport, **Grand Rapids**, Ashland, **Grayling** og Menominee (den danske Kirke).

Greenville og **Trufant** (den forenede Kirke).

Illinois.

Gardner, Gibson, Rankin, **Kane**, **Sheffield**, Green River, Savana (den danske Kirke).

Chicago og **Dwight** (begge Samfund).

Wisconsin.

West Denmark og Bone Lake, **Marinette**, Stephenson, Somers, **Withee** (den danske Kirke).

Kenosha, **Milwaukee**, **Menominee**, **Lisbon**, Orange, Shennington, Rock-a-Cri, Cataract, Warren, **Neenah**, **Waupaca**, Union, Belmont, Lina Center, **Hartland**, Pewaukee, Monches, Ives Grove og Kellogs Corner, **Oregon**, Rutland, Clinton Junction, **Oshkosh**, **W. Superior**, **Poy Sippi**, Saxville og Berlin, **Luck**, Lake Town og Milltown (den forenede Kirke).

Racine, Big Flatts, Denmark (begge Samfund).

Jowa.

Newell, Alta, Fiscus, **Oak Hill**, Exira, **Fredsville**, Dike, Waterloo, Reinbek, **Cedar Rapids**, Kenwood, Springville, Marion, Sabula, Maquoketa, De Witt (den danske Kirke).

Goldfield, **Sioux City**, Oyens, Sergeants Bluffs, Markus, **Neola**, Callinder, **Jewell**, Scranton, **Fallow**, Emmetsburg, **Royal**, Spencer, Peterson, **Delmar**, **Elk-Horn**, **Harlan**, Audubon (den forenede Kirke).

Clinton, Latimer, Des Moines, Ringsted, Cedar Falls, Rolfe, Kimballton, Moorhead, Council Bluffs (begge Samfund).

Minnesota.

Tyler, Ruthon, Diamond Lake, Carlston (den danske Kirke).

Nelson, Oakis, Brainerd, Sleepy Eye, Evans, Gillan, Aibert Lea, Riceland, London, Owatonna, East Prarie, Lamond, Summit, Stillwater, Northfield, Hazelwood, Headwole (den forenede Kirke).

Hutchinson, Alden, Minneapolis (begge Samfund).

Syd Dakota.

Denmark, Erwin, Miner Co., Argo, Center Point (den danske Kirke).

Turner Co., **Gayville, Hurley, Beresford, Greenfield, Vermillion, Yankton, Lakeport, Ethan** (den forenede Kirke).

Viborg (begge Samfund).

Nord Dakota.

Larimore (den danske Kirke).

Kenmare, Bowbells, Postville (den forenede Kirke).

Flaxton (begge Samfund).

Nebraska.

Cozad, Marquette, Admah, Rosenborg, Homer, Filley, Nebraska City, Nysted, Dannevirke, Farwell (den danske Kirke).

Mason City, Hazard, Blair, Linsay, Fullerton, Staplehurst, Plainview, Gordon, Fremont og Saunders Co., **Hampton, Wisner, Colfax Co., Howells, West Point, Verona, Lincoln, Bennett, Dannebrog, Howard Co.,**

Manson Creek, Woolback, **Wahoo**, Weeping Water, Walparaiso, **Minden**, Snow Flake, Holstein (den forenede Kirke).

Omaha, Ruskin, Cordova, Davey, Ord (begge Samfund).

Kansas.

Denmark, Lynden, Americus (den danske Kirke).

Jamestown, Oak Creek, Glasco (den forenede Kirke).

Missouri.

Tuxedo (den forenede Kirke).

Texas.

Danevang (den danske Kirke).

California.

Haywards, Alameda, Oakland, **Watsonville, Salinas**, Chualar, Soledad, San Luis Hispo, Optos, Spreckels (den danske Kirke).

San Francisco, Easton, Selma, Fresno (den forenede Kirke).

Ferndale (begge Samfund).

Colorado.

Denver, Kiowa (den forenede Kirke).

Brash (begge Samf.?).

Oregon.

Junction City (den danske Kirke).

Portland, Eugene (den forenede Kirke).

Washington.

Enumclaw og **Omegn**, Tacoma, Orillia (den danske Kirke).

Redville og Weinlock (den forenede Kirke).
Seattle (begge Samfund).

Ovenstaaende er saa fuldstændig en Liste, som jeg i Øjeblikket kan give. Men alt er foranderligt i vore kirkelige Forhold, og næste Aar kan der være en hel Del ændret for de mindre Kredses Vedkommende. De større derimod vil næppe ændres meget i en Hast.

Præstadresser er det unyttigt at give i en Bog; der-til skifter de alt for ofte. Men de vil kunne faaes ved Henvendelse til Formanden for »Udvalget for dansk-amerik. Mission« *Pastor Th. Helveg, Vallekilde pr. Hørve.*

Danskernes Fordeling

i de forskellige Stater i Nordamerika (United States).

Nedenstaaende Liste har ikke nogen stor praktisk Betydning for Udvandreren, da det ikke nytter ham at vide, hvor mange af hans Landsmænd der findes i en Stat, hvis han ikke kan finde dem og komme i Forbindelse med dem. Men en vis Interesse har det dog at se paa denne Liste, især fordi den saa tydelig viser, at hvor spredte vi end lever, saa er det dog i nogle faa Stater, at de allerfleste af vore Landsmænd er samlede. Listen er efter Folketællingen i 1900 og maa da anses for at være *omtrent* rigtig.

Jowa	17,102	Indiana	783
Minnesota	16,299	Nevada	339
Wisconsin	16,171	Rhode Island	268
Illinois	15,686	Alaska	260
Nebraska	12,531	Oklahoma	226
Utah	9,132	Vermont	225
California	9,040	Louisiana	216
New York	8,746	Florida	204
Michigan	6,390	Arizona	193
S. Dakota	5,038	Maryland	177
N. Dakota	3,953	Arkansas	135
New Jersey	3,899	Virginia	128
Washington	3,626	Tennessee	117
Kansas	2,914	Alabama	96
Pennsylvania	2,531	Columbia (District).	88
Massachusetts	2,470	Georgia	88
Connecticut	2,249	Mississippi	86
Colorado	2,050	Kentucky	77
Oregon	1,663	New Hampshire	75
Idaho	1,626	Hawaii	72
Missouri	1,510	West Virginia	60
Ohio	1,468	New Mexico	57
Texas	1,089	S. Carolina	55
Montana	1,041	Delaware	43
Maine	886	N. Carolina	36
Wyoming	884	Indian Territory	33

Ved Folketællingen opgiver mange Sønderjyder sig som *Tyske*, og det er et Spørgsmaal, som jeg ikke kan afgøre, om de Sønderjyder, der vel opgiver sig som Danske, men alligevel som »fødte i Slesvig, Tyskland« er medtagne i Folketællingslisten som Danske eller som Tyske. Desuden er det umuligt, at Folketællingen faar alle med. Listen er 3 Aar gammel,

altsaa er der baade født og indvandret mange siden. Naar der altsaa i 1900 fandtes 308,488 Danske paa Folketællingslisten (deraf 154,616 indvandrede og 153,872 indfødte), da maa det samlede Antal nu sættes en Del højere, maaske nærmere 350,000. Dertil kommer saa Danskerne i Canada i et ret betydeligt Antal, der navnlig er steget i de senere Aar. Det er derfor næppe meget af Vejen at sige, at hver syvende Dansker lever i Nord Amerika.

Denne Bogs *Vejviser* kan vise enhver hen til et Sted, hvor Landsmænd bor. Der er nok at vælge imellem. Ligemeget omtrent hvilket Arbejde Du ønsker, saa vil der findes et Sted, hvor andre af Dine Landsmænd lever af samme Arbejde. Søg til Dine Landsmænd og ikke bort fra dem. Vi maa holde sammen til gensidig timelig og aandelig Støtte.

HENVISNINGER.

Kirkelig Samler, det ældste dansk-lutherske Kirkeblad i Amerika, udgives af »den danske Kirke i Amerika« til Opbyggelse og Oplysning paa Troens Grund. Det udkommer hver Søndag og koster i United States og Canada 1 Dollar aarlig, i Danmark 5 Kroner aarlig. Kan bestilles hos enhver af Præsterne i »den danske Kirke i Amerika«; i Danmark hos Pastor Jac. Holm, Tølløse. *Redaktør*: Pastor P. Gøtke, 816 Union Str., Racine, Wis.; *Kasserer*: Pastor Aug. Faber, 403 H. 4th Str., Clinton, Jowa.

Dannevirke, Tidende for Nyhed og folkelig Oplysning, udgivet af Holst og Christiansen, Cedar Falls, Jowa. 2 Doll. aarlig.

Kors og Stjerne, den dansk-amerikanske Folke- og Kirkesags Organ i Danmark og som saadant Medlemsblad saavel for »Dansk-amerikansk Missionsforening« som for »Dansk-amerikansk Samfund«, udkommer med et stort 8-sidigt Nummer hver Maaned og bringer — foruden de stadige Meddelelser fra og om vore udvandrede Landsmænd i Amerika — bl. a. hvert Nytaar en Fortegnelse over alle de Præster, der gør Tjeneste i de to dansk-lutherske Kirkesamfund, som findes derovre (med fuld Postadresse for hver enkelt Præst), samt ret jævnlig gode Billeder osv. osv. Bladet kan i Danmark bestilles hos de stedlige *Kreds-*

formænd, i København hos Grosserer *Joh. Schrøder*, Larslejstræde 10, K., hos dets Redaktør, *M. L. Appel*, »Folkely« v. Odense eller hos *Posten* og koster da henholdsvis Kr. 1.00, 1.25, 1.50 ell. 1.62 aarlig samt i Amerika, ved Fremsendelse af 50 Cents (ligeledes for et Aar), hos Lærer *R. J. Mortensen*, Danebod, Tyler, Minnesota.

Grand View College, dansk-amerikansk Ungdomsskole i Des Moines, Jowas Hovedstad. Her uddannes Præster og Lærere foruden andre, som søger videregaaende Undervisning i baade Dansk og Engelsk. Forstander: *B. Nordentoft*, Grand View Sta., Des Moines, Jowa.

Danebod Højskole, Tyler, Lincoln Co., Minnesota. Almindelig Folkehøjskole, om Sommeren for Piger og om Vinteren for Karle. Undervisning baade paa Dansk og Engelsk. Skriv til Forstanderen; *Rev. Th. Knudsen*, Tyler, Minn. om nærmere Oplysning.

Nysted Højskole, Nysted, Howard Co., Nebraska. Almindelig Folkehøjskole, om Sommeren for Piger og om Vinteren for Karle. Undervisning baade paa Dansk og Engelsk. Skriv til Forstanderen: *Rev. A. Th. Dorf*, Nysted, Howard Co., Nebraska om nærmere Oplysning.

Fortællinger af Kristjan Østergaard.

Vesterlide, (Milo, Odense, 1889) 123 Sider.

» . . . Forf.s første samlede Arbejde . . . »*Bjørne-James*« er en frisk Nybyggerhistorie med kraftige Jægeroptrin fra Urskoven, og »*Molly*«, en meget morsom Skitse fra Farmerlivet. Bogen er elskværdig, fordringsløs og frisk som en Luftning fra Prærien.« (Z. N. i *Højskolebladet* 1889.)

Nybyggere, (Andr. Schou, København, 1891) 202 Sider.

» . . . »*Nybyggere*« hører til den gode realistiske Digtning. Det er en paa Selvsyn bygget virkelighedstro Skildring af vore udvandrede Landsmænds Liv og Kampe paa den amerikanske Prærie . . .« (*Højskolebladet*.)

» . . . Forf. fortæller roligt og behageligt . . . Man mærker gennem hele Skildringen den kendte og erfarne Mand . . .« (*Morgenbladet*.)

» . . . De Billeder, Forf. opruller for os, virker ved deres Stemning og friske Kolorit; man lever med i alt, hvad han fortæller om, og man følger Bogens Hovedpersoner . . . med stadig Opmærksomhed.« (*Slagelse Posten*.)

Blokhuset, (Andr. Schou, København, 1892) 214 Sider.

»Kr. Østergaard . . . er en af de faa danske Forfattere, der kan skrive om »det fjerne Vesten« . . .« (*Søndagsbladet*.)

»Disse Fortællinger gør et overordenligt paalideligt Indtryk. Der er sund og sand Realisme i dem. Det er utvivlsomt Virkelighedsbilleder fremfor meget af det, der mellem Aar og Dag gaar ud i Verden under dette Navn . . .« (*Adresseavisen*.)

»Vi føler, at han taler Sandhed, og overalt slaar hans ægte Kærlighed til Fædrelandet og dets Børn igennem . . .« (*Skolebladet.*)

»Personerne er med nogle faa Omrids vel karakteriserede, og de amerikanske Landskaber ypperlig beskrevne med et Par Ord . . . Særlig vil Bogen interessere Folk, som agter at udvandre, og de mange, der har Slægt og Venner hinsides Atlanterhavet . . .« (*Berlingske Tidende.*)

Anton Arden og Møllerens Johanne, Folkets Bog-samling, København, 1897) 210 Sider.

I en Indledning til denne Bog siger Z. N. om Forf.: »Ligesom hans Sans for Naturens Ejendommeligheder er skarp og fintmærkende, saaledes ejer han en mere end almindelig udviklet lagttagelsesevne, naar det gælder Fordybelsen i det stærke, urolige Liv, han lever midt i. Hans Bøger er altid fængslende, fulde af Liv og Spænding og dog ægte i hele deres Bygning, fri for alle mulige Opdigtelser og fri for den moderne Glød, der paa en usund Maade opildner de unges Drifter . . .« — »Anton Arden og Møllerens Johanne« blev udsolgt i kort Tid og er ikke optrykt siden. Der udkom samtidig en dansk-amerikansk Udgave paa Forf.s Forlag, og af denne haves endnu nogle faa Eksemplarer tilbage.

Chr. Balling: En Sommer i Amerika. Kan være Udvandreren til Nytte og Fornøjelse. Den giver en livlig Skildring af Rejsen over Havet, og i sin Omtale af Forholdene bl. de Danske i de Forenede Stater, særlig i de danske Nybygder, er Bogen uden Tvivl den mest paalidelige af de danske Rejseskildringer fra Amerika.